

مروری بر تحولات اقتصادی، بازارهای مالی، نفت و طلا در ایران و جهان

آذر
۱۴۰۲

بورس تهران
Tehran Securities
Exchange

بورس تهران
Tehran Securities
Exchange

شناسنامه سند

عنوان: مروری بر تحولات اقتصادی، بازارهای مالی، نفت و طلا در ایران و جهان در آذر ۱۴۰۲

تهیه کننده: رعنا عباسقلی نژاد اسبقی

تاریخ انتشار: دی ماه ۱۴۰۲

شماره ویراست: یک

بورس تهران
Tehran Securities
Exchange

فهرست

۱	مقدمه
۱	۱- تحولات اقتصاد جهانی
۲	۱-۱- قیمت جهانی طلا
۳	۲-۱- قیمت جهانی نفت و گاز
۶	۳-۱- تحولات بازار جهانی ارز
۷	۴-۱- تحولات بازار رمز ارزها
۸	۵-۱- تحولات بازار سرمایه در نقاط مختلف جهان
۸	۵-۱-۱- ایالات متحده آمریکا
۹	۵-۱-۲- منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا
۱۱	۵-۱-۳- منطقه آسیای شرقی و جنوبی
۱۳	۵-۱-۴- روسیه
۱۴	۵-۱-۵- اروپا
۱۴	۵-۱-۶- صحرای آفریقا
۱۶	۶-۱- فلزات اساسی
۱۶	۶-۱-۱- سنگ آهن
۱۶	۶-۱-۲- آلومینیوم
۱۷	۶-۱-۳- مس
۱۸	۷-۱- محصولات پتروشیمی
۱۸	۷-۱-۱- متانول
۱۹	۷-۱-۲- اوره
۲۱	۲- تحولات اقتصادی ایران
۲۱	۱-۲- حساب‌های ملی
۲۲	۲-۲- بازار پول
۲۵	۳-۲- بازار ارز و سکه
۲۶	۴-۲- بازار سرمایه
۲۹	۵-۲- تورم و بیکاری
۳۲	۶-۲- تجارت خارجی و مبادلات بین الملل
۳۴	۳- جمع‌بندی

مقدمه

گزارش حاضر به بررسی و تحلیل مهم‌ترین تحولات اقتصادی جهان و ایران در آذرماه سال ۱۴۰۲ پرداخته‌است. بدین صورت که در بخش اول این گزارش، تحولات اقتصادی جهان مورد توجه قرار گرفته و در این راستا نوسانات قیمت جهانی طلا، نفت و گاز، فلزات اساسی، ارزهای جهانی (فارکس)، ارزهای دیجیتال و بورس‌های معتبر جهان ارایه شده‌است. همچنین در بخش دوم، تحولات اقتصاد ایران مورد بررسی قرار گرفته و روند تغییرات متغیرهای بازار کالا و خدمات، بازار پول، بازار سرمایه، بازار ارز، بازار سکه و بازار کار ارایه شده‌است.

۱- تحولات اقتصاد جهانی

در آذرماه سال ۱۴۰۲ همچنان گمانه‌زنی‌هایی مبنی بر ادامه سیاست افزایش نرخ بهره در کشورهای غربی برای مقابله با افزایش نرخ تورم وجود داشت. براساس آخرین داده‌های منتشرشده در ایالات متحده آمریکا شاخص قیمت مصرف‌کننده در ماه نوامبر سال ۲۰۲۳ میلادی نسبت به مدت مشابه سال قبل (ماه نوامبر ۲۰۲۲) برابر با ۳/۱ درصد افزایش یافت که کمتر از نرخ تورم سالانه ۳/۲ درصدی ماه اکتبر ۲۰۲۳ میلادی بود. بدین ترتیب نرخ تورم سالانه مصرف‌کننده در ماه نوامبر ۲۰۲۳ رشد کاهشی ۰/۱ درصدی را نسبت به ماه قبل ثبت کرد. اما نرخ تورم ماهانه نوامبر ۲۰۲۳ نسبت به ماه اکتبر ۲۰۲۳ معادل ۰/۱ درصد افزایش یافت. از سوی دیگر نرخ بیکاری آمریکا از ۳/۹ درصد در ماه اکتبر ۲۰۲۳ به ۳/۷ درصد در نوامبر ۲۰۲۳ کاهش یافت که پایین‌تر از انتظارات ۳/۹ درصدی بازار و کمترین مقدار از ماه ژانویه ۲۰۲۳ بود. این کاهش نرخ بیکاری همراه با افزایش نرخ مشارکت اقتصادی (از ۶۲/۷ درصد ماه اکتبر به ۶۲/۸ درصد ماه نوامبر) و تعداد شاغلان بود و حاکی از وضعیت مطلوب بازار کار آمریکا دارد. فدرال رزرو (بانک مرکزی آمریکا) در آخرین نشست خود در آذرماه ۱۴۰۲، نرخ بهره را بدون تغییر در سطح ۵/۵ درصد ثابت نگه داشت. در این راستا آقای پاول رییس فدرال رزرو به منظور دستیابی به نرخ تورم ۲ درصدی یک افزایش دیگر نرخ بهره را محتمل دانست و پس از آن بیان کرد که نرخ بهره در سال ۲۰۲۴ میلادی به تدریج کاهش می‌یابد. رییس فدرال رزرو در نظر گرفتن وضعیت اشتغال و رشد اقتصادی را در زمان تصمیم‌گیری در خصوص تغییرات نرخ بهره حایز اهمیت دانست.

از سوی دیگر براساس آخرین داده‌های منتشرشده، شاخص قیمت مصرف‌کننده منطقه یورو در ماه نوامبر سال ۲۰۲۳ میلادی نسبت به مدت مشابه سال قبل ۲/۴ درصد رشد کرد که کمتر از مقدار نرخ تورم سالانه ۲/۹ درصدی ماه اکتبر ۲۰۲۳ بود. بدین ترتیب نرخ تورم سالانه مصرف‌کننده در ماه نوامبر ۲۰۲۳ رشد کاهشی ۰/۵ درصدی را نسبت به ماه قبل ثبت کرد. همچنین نرخ تورم ماهانه مصرف‌کننده در ماه نوامبر ۲۰۲۳ برابر با ۰/۵- درصد بود که کمتر از مقدار ۰/۱ درصدی ماه اکتبر ۲۰۲۳ بود. نرخ بیکاری در منطقه یورو در ماه نوامبر ۲۰۲۳ میلادی همانند ۹ ماه متوالی قبل (از ماه مارس ۲۰۲۳ تا ماه نوامبر ۲۰۲۳) در سطح ۶/۵ درصد ثابت ماند و نشان‌دهنده ثبات در بخش اشتغال این منطقه است. برطبق آخرین صورتجلسه بانک مرکزی اروپا در آذرماه ۱۴۰۲، این بانک نرخ بهره را در سطح ۴/۵ درصد

ثابت نگه داشت. خانم لاگارد رییس بانک مرکزی اروپا به حفظ سیاست‌های انقباضی بانک اروپا تأکید کرد و توجه به داده‌های کلان اقتصادی را به منظور تغییر نرخ بهره در نشست‌های آتی حایز اهمیت دانست.

وقایع مهم بین‌المللی در آذرماه سال ۱۴۰۲			
تاریخ	شرح	اثرات	
۱۴۰۲/۹/۹	کاهش نرخ تورم سالانه مصرف‌کننده منطقه یورو در ماه نوامبر سال ۲۰۲۳ میلادی نسبت به ماه قبل	• بالا رفتن احتمال ثابت نگه داشتن نرخ بهره از سوی بانک مرکزی اروپا در نشست آتی ماه بعد	۱
۱۴۰۲/۹/۹	اعلام کاهش تولید نفت گروهی در حدود ۲/۲ میلیون بشکه در روز برای فصل اول سال ۲۰۲۴ میلادی از سوی کشورهای اوپک پلاس	• بالا رفتن احتمال افزایش قیمت نفت	۲
۱۴۰۲/۹/۱۷	کاهش نرخ بیکاری آمریکا در ماه نوامبر سال ۲۰۲۳ میلادی نسبت به ماه قبل	• افزایش شاخص‌های سهام در وال استریت • بالا رفتن احتمال افزایش نرخ بهره از سوی فدرال رزرو آمریکا به منظور دستیابی به نرخ تورم هدف ۲ درصدی	۳
۱۴۰۲/۹/۲۱	کاهش نرخ تورم سالانه مصرف‌کننده آمریکا در ماه نوامبر سال ۲۰۲۳ میلادی نسبت به ماه قبل	• افزایش قیمت طلا • افزایش قیمت رمز ارزها • کاهش شاخص دلار	۴
۱۴۰۲/۹/۲۲	اعلام ثابت نگه داشتن نرخ بهره از سوی فدرال رزرو آمریکا در سطح ۵/۵ درصد	• افزایش شاخص‌های سهام در وال استریت • افزایش قیمت رمز ارزها • کاهش شاخص دلار	۵
۱۴۰۲/۹/۲۳	اعلام ثابت نگه داشتن نرخ بهره از سوی بانک مرکزی اروپا در سطح ۴/۵ درصد	• افزایش شاخص‌های سهام	۶
۱۴۰۲/۹/۲۴	افزایش رشد سالانه تولید صنعتی چین در ماه نوامبر سال ۲۰۲۳ میلادی نسبت به ماه قبل بیشتر از حد انتظار	• افزایش تقاضا برای کالاها	۷

۱-۱- قیمت جهانی طلا

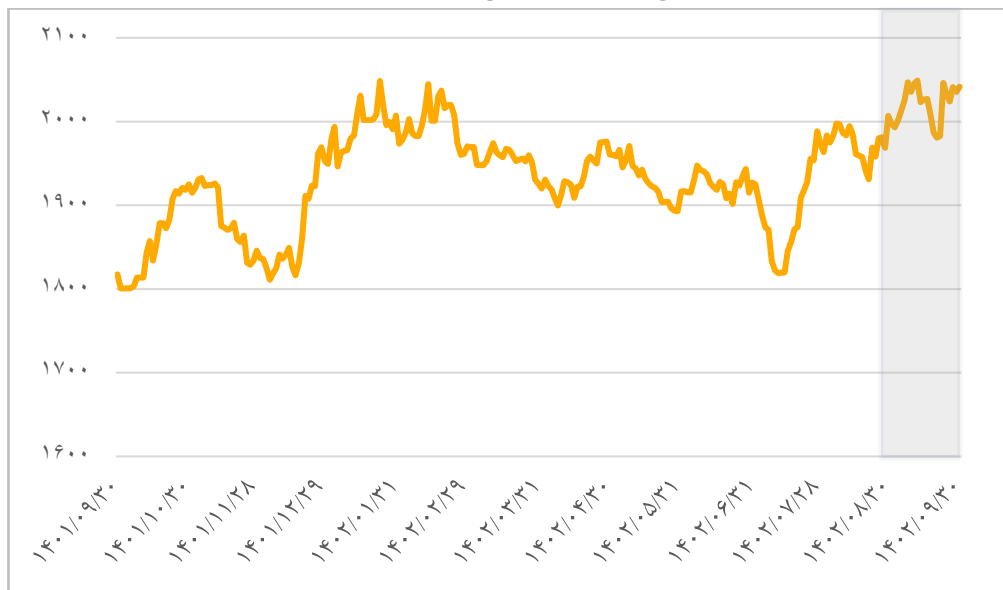
در آذرماه سال ۱۴۰۲، توقف روند افزایش نرخ بهره از سوی فدرال رزرو آمریکا بر قیمت طلا تأثیر گذاشت و باعث شد تا قیمت این فلز گرانبها در محدوده‌ای در نوسان باشد. همچنین فدرال رزرو اعلام کرد که احتمال کاهش نرخ بهره در سال ۲۰۲۴ میلادی وجود دارد. پایین آمدن نرخ بهره، شاخص دلار را تحت تأثیر منفی قرار داده و تقاضا برای خرید طلا را افزایش می‌دهد. در مجموع و در آذرماه سال ۱۴۰۲ قیمت اونس طلا در بازارهای جهانی برابر با ۱/۷ واحد درصد افزایش یافت و از ۲,۰۰۶/۶ دلار در پایان آبان‌ماه به ۲,۰۴۱/۷ دلار در پایان آذرماه رسید.

جدول ۱-۱: تغییرات قیمت اونس طلا در آذر ۱۴۰۲ (دلار/اونس)

تغییرات قیمت (درصد)		تغییرات قیمت اونس طلا در آذر ۱۴۰۲ (دلار/اونس)				
در یک سال گذشته	در سه ماه گذشته	در یک ماه گذشته	۳۰ آذر ۱۴۰۱	۳۱ شهریور ۱۴۰۲	۳۰ آبان ۱۴۰۲	۳۰ آذر ۱۴۰۲
۱۲/۳	۵/۹	۱/۷	۱,۸۱۷/۶	۱,۹۲۷/۴	۲,۰۰۶/۶	۲,۰۴۱/۷

نمودار ۱-۱: قیمت جهانی طلا در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰ (دلار/اونس)

منبع: gold.org

۱-۲- قیمت جهانی نفت و گاز

قیمت جهانی نفت

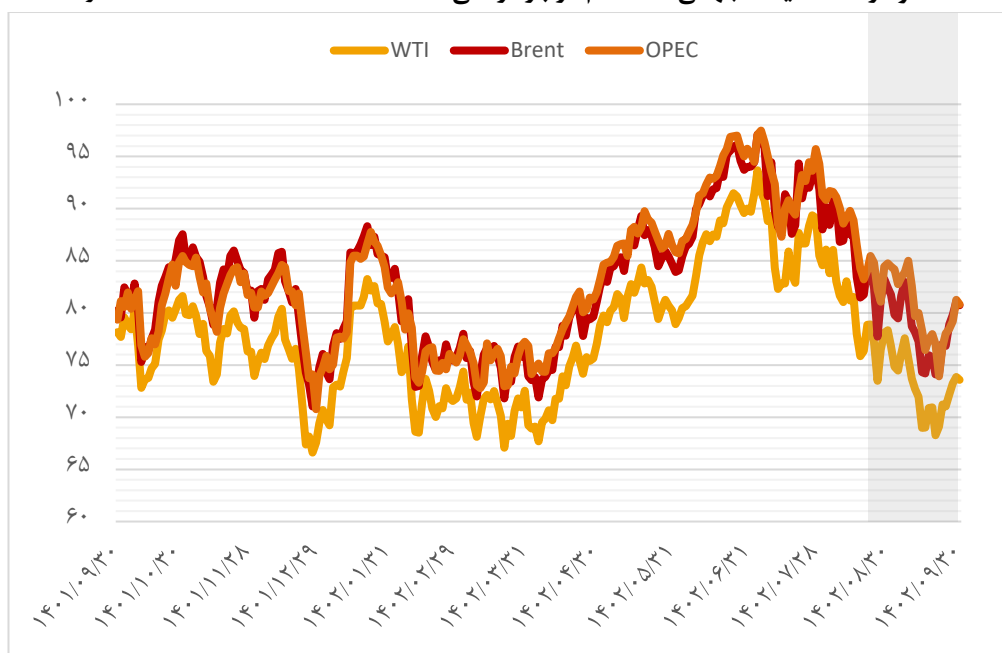
در آذرماه سال ۱۴۰۲، تولیدکنندگان نفت اوپک پلاس به رهبری عربستان سعودی و روسیه در ۳۶ امین نشست خود که در ۳۰ نوامبر ۲۰۲۳ برگزار شد، با کاهش داوطلبانه تولید نفت گروهی در حدود ۲ میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه در روز برای فصل اول سال ۲۰۲۴ موافقت کردند. این کاهش‌های داوطلبانه براساس سطح تولید مورد انتظار (که در ۳۵ امین نشست اوپک پلاس تصویب شده بود) صورت خواهد پذیرفت. به طور کلی رقم یادشده کمتر از میزانی بود که سرمایه‌گذاران قبل از نشست اوپک انتظار داشتند. لذا قیمت نفت بعد از این اجلاس با کاهش مواجه شد. افزون بر این در آذرماه سال ۱۴۰۲ تشدید بحران بازار مسکن در چین و رشد آهسته بخش صنعت در این کشور نیز بر قیمت نفت تأثیر گذاشت. از سوی دیگر نگرانی درمورد اختلال در تجارت جهانی و تنش‌های ژئوپلیتیکی در خاورمیانه به دنبال حمله یمن به کشتی‌ها در دریای سرخ منجر به افزایش قیمت نفت شد. در مجموع قیمت نفت در آذرماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان آبان‌ماه کاهش یافت و قیمت برنت، WTI و آپیک به ترتیب از ۸۲/۴، ۷۸/۴ و ۸۴/۸ دلار در پایان آبان‌ماه ۱۴۰۲ به ۸۰/۷، ۷۳/۶ و ۸۰/۸ دلار در پایان آذرماه رسید.

جدول ۱-۲: تغییرات قیمت نفت در آذر ۱۴۰۲ (دلار/بشکه)

تغییرات قیمت (درصد)							
در یک سال گذشته	در سه ماه گذشته	در یک ماه گذشته	۳۰ آذر ۱۴۰۱	۳۱ شهریور ۱۴۰۲	۳۰ آبان ۱۴۰۲	۳۰ آذر ۱۴۰۲	
۰/۶	-۱۴/۱	-۲/۱	۸۰/۲۵	۹۴	۸۲/۴۲	۸۰/۷۳	نفت برنت
-۵/۹	-۱۸/۲	-۶/۱	۷۸/۱۷	۹۰	۷۸/۳۵	۷۳/۵۹	نفت WTI
۱/۹	-۱۵/۶	-۴/۶	۷۹/۳۶	۹۵/۷۳	۸۴/۷۵	۸۰/۸۴	نفت OPEC

نمودار ۱-۲: قیمت جهانی نفت خام در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰ (دلار)

منبع: opec.org & eia.gov

قیمت جهانی گاز طبیعی

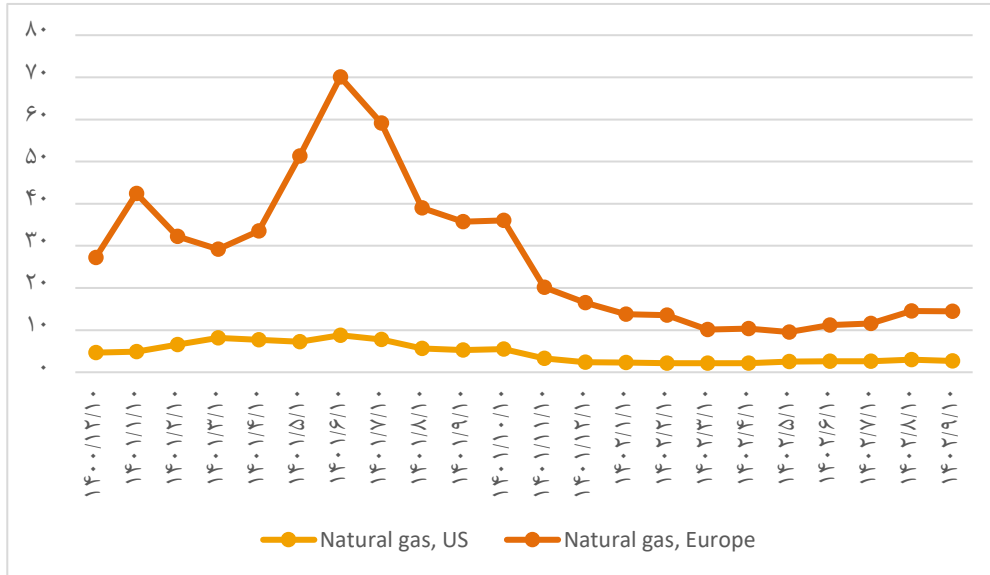
قیمت گاز طبیعی در اروپا و ایالات متحده آمریکا در آذرماه سال ۱۴۰۲ کاهش یافت. افزایش تولید و صادرات گاز به اروپا توسط آذربایجان از طریق افتتاح خط لوله گاز بلغارستان- صربستان بر قیمت گاز در آذرماه ۱۴۰۲ تأثیر گذاشت. الهام علی اف رییس جمهور آذربایجان در مراسم افتتاحیه خط لوله گاز بلغارستان- صربستان در دهم ماه دسامبر سال ۲۰۲۳ میلادی اعلام کرد که قصد دارد صادرات گاز به اروپا را تا سال ۲۰۲۷ میلادی دو برابر کند. از سوی دیگر افزایش دمای هوا منجر به کاهش تقاضای گاز طبیعی در اتحادیه اروپا و آمریکا شده است. در مجموع قیمت گاز طبیعی در اتحادیه اروپا و در آذرماه با کاهش ۰/۶ واحد درصد نسبت به آبان ماه به حدود ۱۴/۵ دلار در هر میلیون واحد حرارتی

بریتانیا^۱ رسید. قیمت گاز طبیعی در ایالات متحده آمریکا (هنری هاب^۲) هم در این ماه با کاهش ۹/۴ واحد درصدی نسبت به ماه قبل از ۲/۹۹ دلار در آبان ماه به ۲/۷۱ دلار در هر میلیون واحد حرارتی بریتانیا در آذرماه رسید.

نمودار ۱-۳: قیمت گاز طبیعی در هنری هاب آمریکا و اروپا (ماهانه) در بازه زمانی ۱۴۰۰/۱۲/۱۰ تا ۱۴۰۲/۹/۱۰

(دلار / میلیون واحد حرارتی بریتانیا)

منبع: world bank

نمودار ۱-۴: قیمت گاز طبیعی در ایالات متحده آمریکا در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰

(دلار / میلیون واحد حرارتی بریتانیا)

منبع: eia.gov

^۱. Dollars per Million Btu

^۲. Henry Hub

۱-۳- تحولات بازار جهانی ارز

شاخص دلار عملکرد دلار را در مقابل سبدهی از ارزهای دیگر (شامل یورو، ین ژاپن، پوند انگلیس، دلار کانادا، فرانک سویس و کرون سوئد) نشان می‌دهد. شاخص دلار در آذرماه سال ۱۴۰۲ نسبت به آبان‌ماه ۱۴۰۲ در حدود ۱/۷ واحد درصد کاهش یافت و از ۱۰۳/۶ واحد در پایان آبان‌ماه به ۱۰۱/۸ واحد در پایان آذرماه ۱۴۰۲ رسید.

نمودار ۱-۵: شاخص دلار (DXY) در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰

منبع: WSJ.com

نرخ ارز یورو-دلار که ارزش یک یورو را در مقابل دلار نشان می‌دهد، در آذرماه ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل برابر با ۰/۹ واحد درصد افزایش داشت. ارزش یورو در برابر دلار که در پایان آبان‌ماه برابر ۱/۰۹۰۹ بود در پایان آذرماه ۱۴۰۲ به ۱/۱۰۰۸ رسید.

نمودار ۱-۶: نسبت ارزش یورو به دلار (EURUSD) در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰

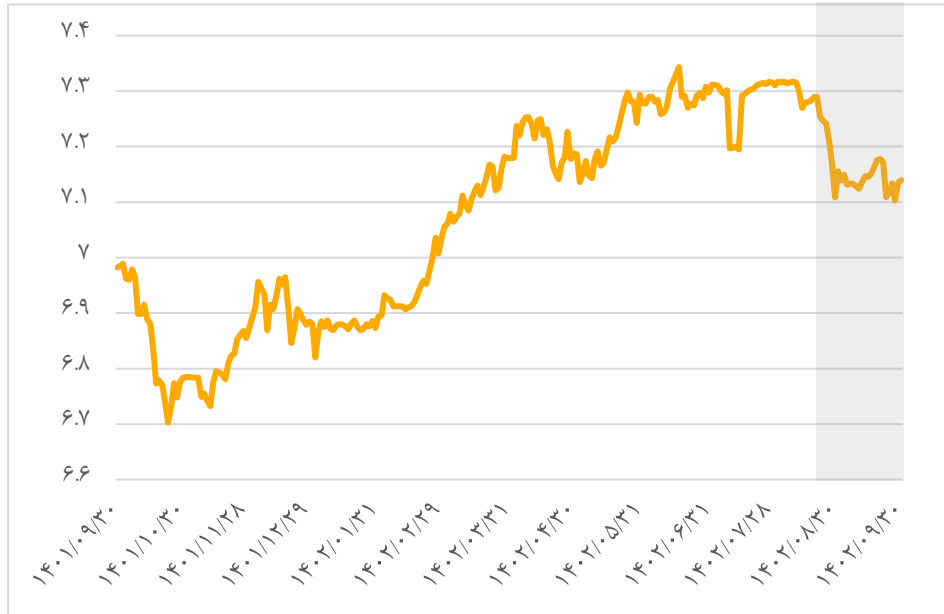

منبع: investing.com

ارزش یوان در برابر دلار در آذرماه ۱۴۰۲ کاهش یافت. ارزش هر دلار در برابر یوان که در پایان آبان‌ماه ۱۴۰۲ برابر ۷/۱۰۸۲ بود در پایان آذرماه به ۷/۱۳۹۴ رسید و در حدود ۰/۴ واحد درصد افزایش یافت.

نمودار ۱-۷: نسبت ارزش دلار به یوان چین (USDCNY) در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰

منبع: WSJ.com

جدول ۱-۳: تغییرات بازار جهانی ارزها در آذر ۱۴۰۲

تغییرات قیمت (درصد)			۳۰ آذر ۱۴۰۱	۳۱ شهریور ۱۴۰۲	۳۰ آبان ۱۴۰۲	۳۰ آذر ۱۴۰۲	
در یک سال گذشته	در سه ماه گذشته	در یک ماه گذشته					
-۲/۲	-۳/۵	-۱/۷	۱۰۴/۲	۱۰۵/۶	۱۰۳/۶	۱۰۱/۸	شاخص دلار
۳/۸	۳/۳	۰/۹	۱/۰۶۰۳	۱/۰۶۵۲	۱/۰۹۰۹	۱/۱۰۰۸	ارزش یورو در مقابل دلار
۲/۳	-۲/۲	۰/۴	۶/۹۸۲	۷/۲۹۸	۷/۱۰۸۲	۷/۱۳۹۴	ارزش دلار در مقابل یوان

۱-۴- تحولات بازار رمز ارزها

قیمت بیت‌کوین به عنوان شناخته‌شده‌ترین رمز ارز در آذرماه سال ۱۴۰۲ در حدود ۲۲/۵ واحد درصد افزایش یافت. توقف افزایش نرخ بهره در این ماه و احتمال کاهش آن در سال ۲۰۲۴ میلادی بر قیمت بیت‌کوین تأثیر گذاشت. همچنین خوش‌بینی نسبت به تصویب کمیسیون بورس و اوراق بهادار ایالات متحده در ماه ژانویه ۲۰۲۴ میلادی مبنی بر راه‌اندازی اولین صندوق قابل معامله برای بیت‌کوین بر قیمت این ارز مجازی تأثیر گذاشت. بنابراین قیمت بیت‌کوین که در پایان آبان‌ماه ۱۴۰۲ برابر ۳۵,۸۱۴ دلار بود در پایان آذرماه ۱۴۰۲ به ۴۳,۸۶۶ دلار رسید.

نمودار ۱- ۸: قیمت بیت کوین در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰ (دلار)

منبع: Investing.com

جدول ۱- ۴: تغییرات قیمت شش رمز ارز مهم از نظر سهم بازار در آذر ۱۴۰۲ (دلار)

تغییرات قیمت (درصد)			۳۰ آذر ۱۴۰۱	۳۱ شهریور ۱۴۰۲	۳۰ آبان ۱۴۰۲	۳۰ آذر ۱۴۰۲	
در یک سال گذشته	در سه ماه گذشته	در یک ماه گذشته					
۱۶۰/۶	۶۵	۲۲/۵	۱۶,۸۳۱/۸	۲۶,۵۸۱/۹	۳۵,۸۱۳/۶	۴۳,۸۶۵/۹	بیت کوین
۸۴/۵	۴۰/۶	۱۵/۸	۱,۲۱۳/۹	۱,۵۹۳/۱	۱,۹۳۴/۶	۲,۲۳۹/۶	اتریوم
۱۰/۳	۲۸/۷	۲۰/۳	۲۴۶/۲	۲۱۱	۲۲۵/۷	۲۷۱/۵	بایننس کوین
۸۰/۶	۲۱/۹	۷/۸	۰/۳۴۵۵	۰/۵۱۲۱	۰/۵۷۸۸	۰/۶۲۴۱	ریپل
۱۵۰/۷	۱۵۹/۵	۷۸	۰/۲۵۳۴	۰/۲۴۴۹	۰/۳۵۶۹	۰/۶۳۵۴	کاردانو
۶۷۳/۶	۳۸۳/۴	۸۱/۷	۱۲/۱۴	۱۹/۴۳	۵۱/۶۹	۹۳/۹۲	سولانا

۱-۵- تحولات بازار سرمایه در نقاط مختلف جهان

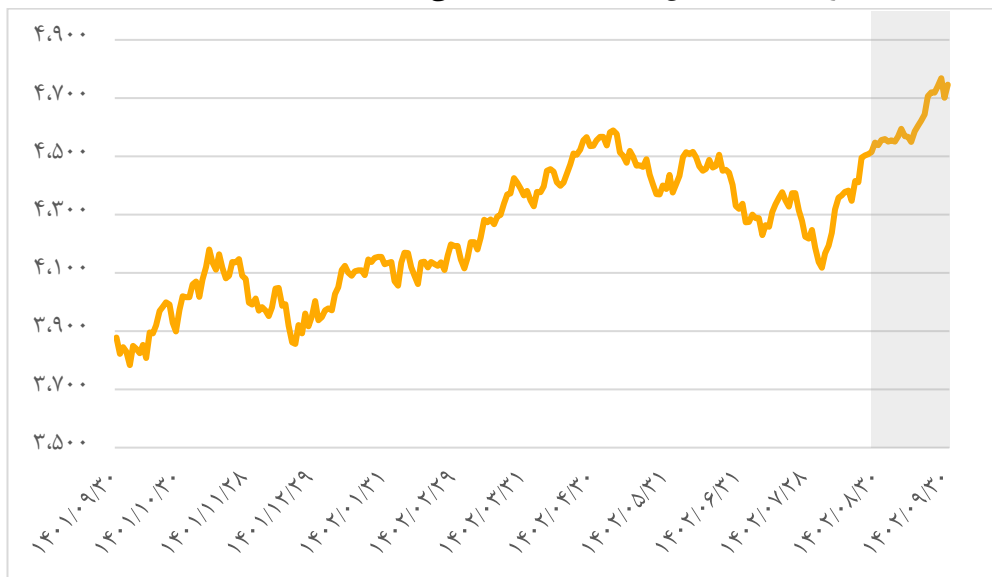
۱-۵-۱- ایالات متحده آمریکا

براساس آخرین داده‌های منتشرشده در ایالات متحده آمریکا شاخص قیمت مصرف‌کننده در ماه نوامبر سال ۲۰۲۳ میلادی نسبت به مدت مشابه سال قبل (ماه نوامبر ۲۰۲۲) برابر با ۳/۱ درصد افزایش یافت که کمتر از نرخ تورم سالانه ۳/۲ درصدی ماه اکتبر ۲۰۲۳ بود. بدین ترتیب نرخ تورم سالانه مصرف‌کننده در ماه نوامبر ۲۰۲۳ رشد کاهشی ۰/۱ درصدی را نسبت به ماه قبل ثبت کرد. اما نرخ تورم ماهانه نوامبر ۲۰۲۳ نسبت به ماه اکتبر ۲۰۲۳ معادل ۰/۱ درصد افزایش یافت. از سوی دیگر نرخ بیکاری آمریکا از ۳/۹ درصد در ماه اکتبر ۲۰۲۳ به ۳/۷ درصد در نوامبر ۲۰۲۳ کاهش

یافت که پایین تر از انتظارات ۳/۹ درصدی بازار و کمترین مقدار از ماه ژانویه ۲۰۲۳ بود. این کاهش نرخ بیکاری همراه با افزایش نرخ مشارکت اقتصادی (از ۶۲/۷ درصد ماه اکتبر به ۶۲/۸ درصد ماه نوامبر) و تعداد شاغلان بود و حاکی از وضعیت مطلوب بازار کار آمریکا دارد. فدرال رزرو (بانک مرکزی آمریکا) در آخرین نشست خود در آذرماه ۱۴۰۲، نرخ بهره را بدون تغییر در سطح ۵/۵ درصد ثابت نگه داشت. در این راستا آقای پاول رییس فدرال رزرو به منظور دستیابی به نرخ تورم ۲ درصدی یک افزایش دیگر نرخ بهره را محتمل دانست و پس از آن بیان کرد که نرخ بهره در سال ۲۰۲۴ میلادی به تدریج کاهش می یابد. رییس فدرال رزرو در نظر گرفتن وضعیت اشتغال و رشد اقتصادی را در زمان تصمیم گیری در خصوص تغییرات نرخ بهره حایز اهمیت دانست. در مجموع شاخص S&P500 در پایان آذرماه ۱۴۰۲ در حدود ۴/۶ واحد درصد نسبت به پایان ماه قبل افزایش یافت و از ۴,۵۳۸ واحد در پایان آبان ماه به ۴,۷۴۷ واحد در پایان آذرماه ۱۴۰۲ رسید. شاخص مرکب نزدک^۱ هم در این بازه در حدود ۵/۴ واحد درصد افزایش یافت و از ۱۴,۲۰۰ واحد در پایان آبان ماه به ۱۴,۹۶۴ واحد در پایان آذرماه سال ۱۴۰۲ رسید.

نمودار ۱- ۹: شاخص S&P500 در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰

منبع: Investing.com

۱-۵-۲- منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا

بورس های منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا تحت تأثیر نوسانات قیمت نفت نوساناتی داشتند. شاخص بورس دبی (DFM^۲) در آذرماه ۱۴۰۲ برابر با ۰/۵ واحد درصد نسبت به پایان ماه قبل افزایش یافت. این شاخص که در پایان آبان ماه برابر با ۳,۹۸۵ واحد بود، توانست در پایان آذرماه ۱۴۰۲ به ۴,۰۰۵ واحد برسد. شاخص بورس قطر^۳ در این ماه برابر با ۰/۶ واحد درصد نسبت به پایان ماه قبل افزایش یافت و از

۱. NASDAQ Composite

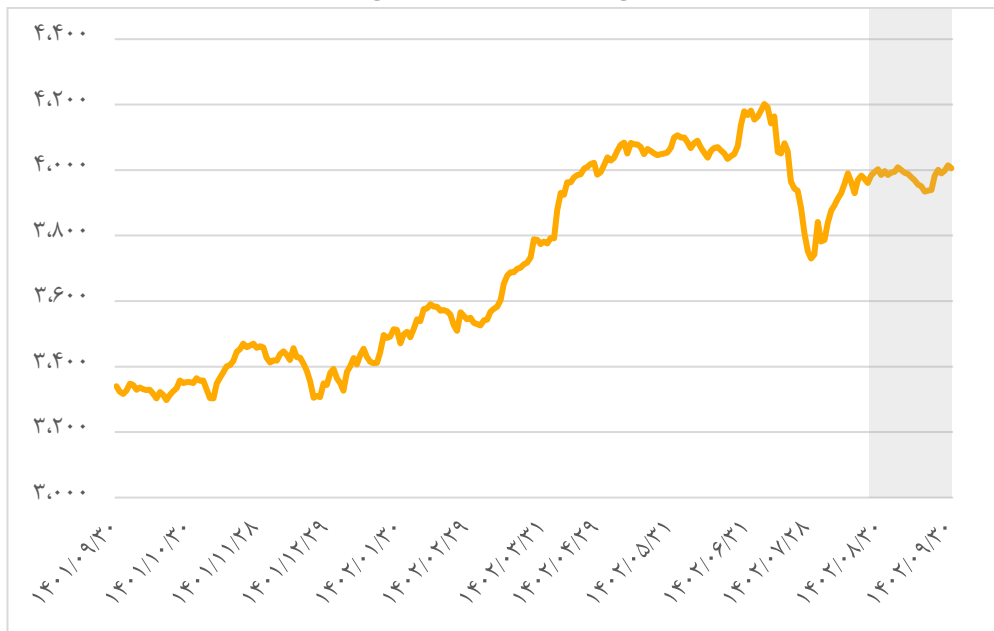
۲. DFM General (DFMGI)

۳. QE General (QSI)

۱۰,۲۲۶ واحد در پایان آبان ماه به ۱۰,۲۸۵ واحد در پایان آذر ماه رسید. شاخص بورس در عربستان سعودی^۱ در این ماه برابر با ۴/۴ واحد درصد نسبت به پایان ماه قبل افزایش یافت و از ۱۱,۱۲۹ واحد در پایان آبان ماه به ۱۱,۶۲۲ واحد در پایان آذرماه ۱۴۰۲ رسید.

نمودار ۱- ۱۰: شاخص بورس دبی (DFMGI) در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰

منبع: Investing.com

نمودار ۱- ۱۱: شاخص بورس قطر QSI در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰

منبع: Investing.com

^۱. Tadawul All Share

نمودار ۱- ۱۲: شاخص بورس عربستان سعودی Tadawul All Share در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰

منبع: Investing.com

۱-۵-۳- منطقه آسیای شرقی و جنوبی

ژاپن

بازارهای سهام ژاپن در آذرماه سال ۱۴۰۲ در بحبوحه محرک‌های رشد اقتصاد چین و توقف افزایش نرخ بهره از سوی فدرال رزرو آمریکا با نوسانات شاخص‌های سهام مواجه شدند. براساس آخرین داده‌های منتشرشده، نرخ تورم سالانه هسته^۱ (بدون لحاظ قیمت مواد غذایی و انرژی) در ماه نوامبر ۲۰۲۳ میلادی نسبت به ماه قبل برابر با ۰/۴ واحد درصد کاهش یافت و از ۲/۹ درصد در ماه اکتبر ۲۰۲۳ میلادی به ۲/۵ درصد در ماه نوامبر ۲۰۲۳ رسید. با توجه به اینکه نرخ تورم در این کشور بالاتر از نرخ تورم هدف ۲ درصدی قرار دارد، این انتظار وجود داشت که بانک مرکزی ژاپن در ماه دسامبر سال ۲۰۲۳ میلادی سیاست افزایش نرخ بهره را به کارگیرد اما بانک مرکزی ژاپن نرخ بهره کوتاه‌مدت را در سطح ۰/۱- درصد ثابت نگه داشت. در این راستا رییس بانک مرکزی ژاپن اعلام کرد که با توجه به اینکه افزایش دستمزدها کمتر از افزایش قیمت‌ها است لذا تورم پایدار هنوز مشاهده نشده‌است. اظهارات وی سبب شد تا انتظارات افزایش نرخ بهره در کوتاه‌مدت به تعویق بیفتد. همچنین براساس آخرین داده‌های منتشرشده سود اوراق قرضه ۱۰ ساله دولت ژاپن از ۰/۷۷ درصد در ماه نوامبر سال ۲۰۲۳ میلادی به ۰/۶۲ درصد در ماه دسامبر ۲۰۲۳ رسید. در مجموع شاخص نیکی^۲ از ۳۳,۳۵۴/۱ واحد در انتهای آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ به ۳۳,۱۴۰/۵ واحد در پایان آذرماه رسید و در حدود ۰/۶ واحد درصد کاهش یافت.

^۱. Core Inflation

^۲. Nikkei 225 (N225)

نمودار ۱- ۱۳: شاخص نیکی ژاپن (Nikkei 225) در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰

منبع: Investing.com

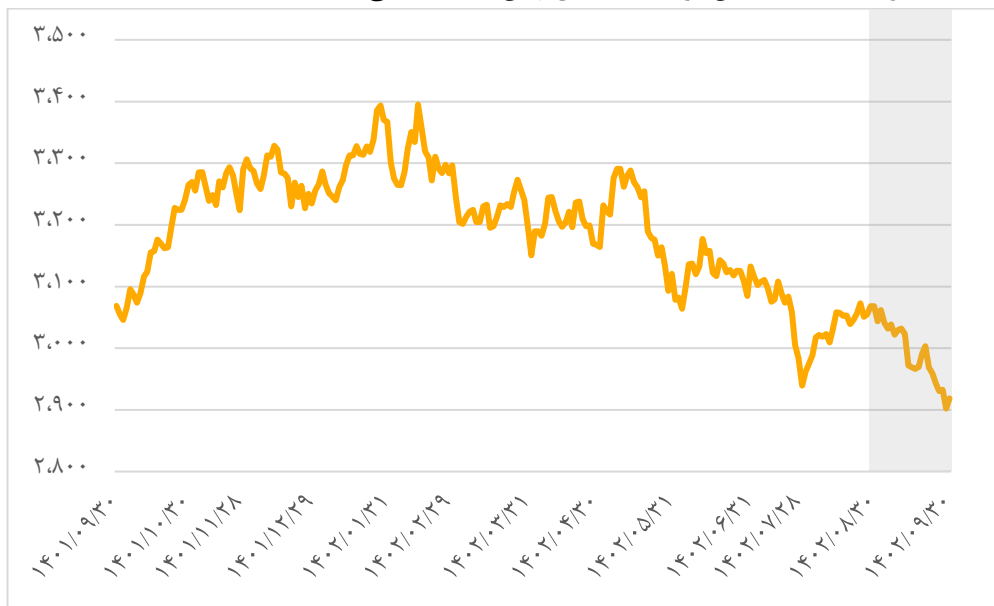
چین

اقتصاد چین آنگونه که انتظار می‌رفت، نتوانست از بحران دوران کرونا خارج شود و نگرانی‌هایی در میان سرمایه‌گذاران ایجاد کرد. براساس آخرین داده‌های منتشرشده، سرمایه‌گذاری دارایی‌های ثابت چین در ۱۱ ماهه اول سال ۲۰۲۳ با ۲/۹ درصد رشد سالانه به ۴۶/۰۷ تریلیون یوان رسید که اندکی پایین‌تر از انتظارات ۳ درصدی بازار بود. سرمایه‌گذاری در بخش‌های کارخانه‌ای و معدن به ترتیب رشد ۶/۲ و ۱/۳ درصدی را در این دوره داشتند. با این حال، سرمایه‌گذاری در بخش املاک و مستغلات نیز افت ۹/۴ درصدی را ثبت کرد. تولید صنعتی چین در ماه نوامبر ۲۰۲۳ نسبت به مدت مشابه سال قبل ۶/۶ درصد افزایش یافت که بالاتر از انتظارات ۴/۶ درصدی بازار بود. نرخ بیکاری شهری چین برای سومین ماه متوالی در نوامبر ۲۰۲۳ در سطح ۵ درصد ثابت ماند. سیاست پولی بانک خلق چین از سال ۲۰۲۰ میلادی همواره انبساطی بوده و با توجه به وضعیت نامناسب تقاضا در این کشور، می‌توان انتظار داشت که بانک خلق چین به تداوم و حتی تشدید سیاست‌های انبساطی در ماه‌های آتی ادامه دهد. براساس آخرین داده‌های منتشرشده، عرضه وام‌های جدید و تأمین مالی جامعه در ماه نوامبر ۲۰۲۳ میلادی نسبت به ماه قبل افزایش یافت و به ترتیب به سطح ۱,۰۹۰ میلیارد یوان و ۲۴,۵۰۰ میلیارد یوان رسید. با این حال، رشد نقدینگی نسبت به ماه گذشته کاهش بود و به ۱۰ درصد رسید که کمتر از انتظارات ۱۰/۱ درصدی بازار بود. در مجموع و در آذرماه سال ۱۴۰۲ شاخص مرکب شانگهای^۱ نسبت به پایان ماه قبل برابر با ۴/۹ واحد درصد کاهش یافت و از ۳,۰۶۸ واحد در پایان آبان‌ماه به ۲,۹۱۹ واحد در پایان آذرماه ۱۴۰۲ رسید.

^۱. Shanghai Composite

نمودار ۱-۱۴: شاخص مرکب شانگهای چین در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰

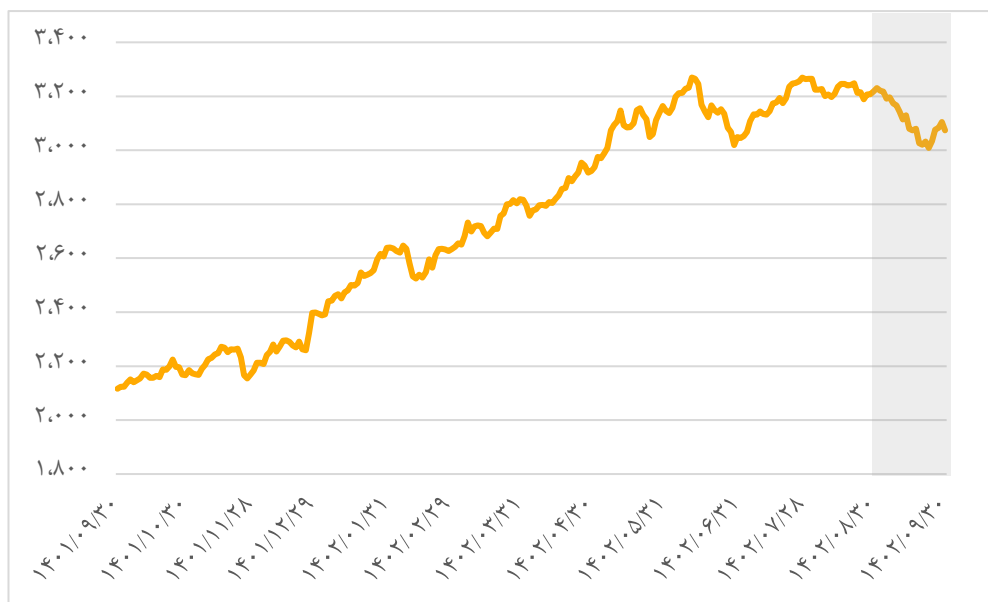

منبع: Investing.com

۱-۴-۵- روسیه

شاخص بورس مسکو^۱ در آذرماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۴/۵ واحد درصد کاهش یافت. این شاخص از ۳,۲۱۸/۵ واحد در پایان آبان ماه به ۳,۰۷۳/۶ واحد در پایان آذرماه رسید. شاخص بورس مسکو در سه ماه گذشته (شهریورماه ۱۴۰۲) در حدود ۰/۸ درصد و در یک سال گذشته (آذرماه ۱۴۰۱) ۴۵/۲ درصد رشد داشته است.

نمودار ۱-۱۵: شاخص بورس روسیه (MOEX Russia) در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰

منبع: Investing.com

^۱ . MOEX Russia

۱-۵-۵- اروپا

براساس آخرین داده‌های منتشرشده، شاخص قیمت مصرف‌کننده منطقه یورو در ماه نوامبر سال ۲۰۲۳ میلادی نسبت به مدت مشابه سال قبل ۲/۴ درصد رشد کرد که کمتر از مقدار نرخ تورم سالانه ۲/۹ درصدی ماه اکتبر ۲۰۲۳ بود. بدین ترتیب نرخ تورم سالانه مصرف‌کننده در ماه نوامبر ۲۰۲۳ رشد کاهشی ۰/۵ درصدی را نسبت به ماه قبل ثبت کرد. نرخ بیکاری در منطقه یورو در ماه نوامبر ۲۰۲۳ میلادی همانند ۹ ماه متوالی قبل (از ماه مارس ۲۰۲۳ تا ماه نوامبر ۲۰۲۳) در سطح ۶/۵ درصد ثابت باقی ماند. برطبق آخرین صورتجلسه بانک مرکزی اروپا در آذرماه ۱۴۰۲، این بانک نرخ بهره را در سطح ۴/۵ درصد ثابت نگه داشت. در مجموع و در آذرماه ۱۴۰۲ شاخص استاکس^۱ (که ۵۰ سهم از ۱۱ کشور عضو اتحادیه اروپا را پوشش می‌دهد) در حدود ۴/۵ واحد درصد نسبت به پایان ماه قبل افزایش یافت و از ۴,۳۳۱/۹ واحد در پایان آبان‌ماه به ۴,۵۲۴/۹ واحد در پایان آذرماه ۱۴۰۲ رسید.

نمودار ۱-۱۶: شاخص EURO STOXX 50 در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰

منبع: Investing.com

۱-۵-۶- صحرای آفریقا

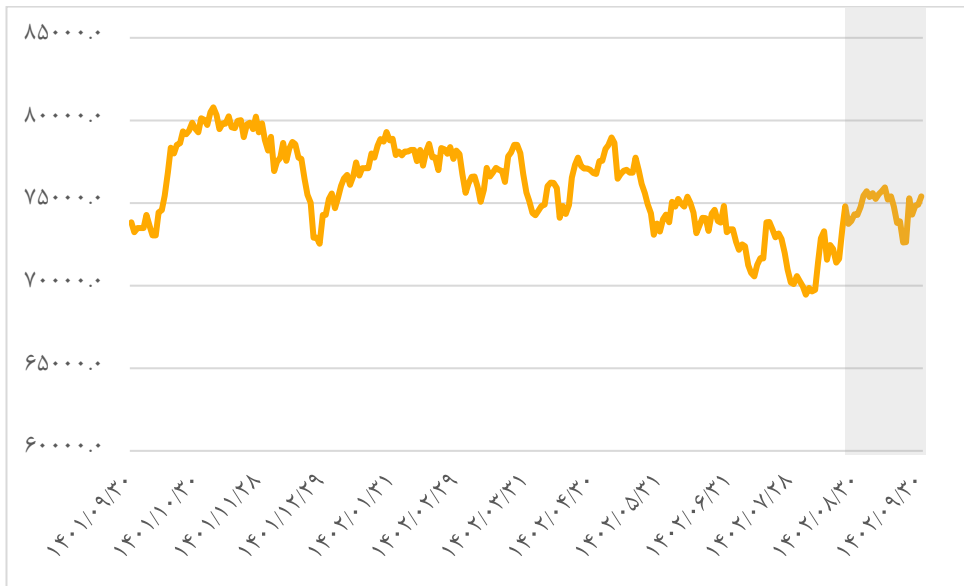
بازار سرمایه در کشورهای قاره آفریقا وابسته به فعالیت‌های معدنی در این منطقه است. بسیاری از شرکت‌های استخراج‌کننده طلا، نفت و فلزات اساسی در بورس‌های کشورهای این منطقه پذیرش شده‌اند و با افت (رشد) قیمت کالاهای مذکور، درآمد آن‌ها کاهش (افزایش) می‌یابد. آفریقای جنوبی تقریباً ده درصد از طلای جهان را عرضه می‌کند و بزرگترین صادرکننده مواد خام در جهان است. شاخص سهام آفریقای جنوبی (ALSH)^۲ در آذرماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۱/۵ واحد درصد افزایش یافت و از ۷۴,۲۷۱ واحد در پایان آبان‌ماه به ۷۵,۴۱۳ واحد در پایان آذرماه ۱۴۰۲ رسید.

^۱. EURO STOXX 50

^۲. FTSE/JSE All Share Index

نمودار ۱- ۱۷: شاخص سهام آفریقای جنوبی (ALSH) در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰

منبع: WSJ.com

جدول ۱- ۵: رشد شاخص سهام در آذر ۱۴۰۲

تغییرات قیمت (درصد)			۳۰ آذر ۱۴۰۱	۳۱ شهریور ۱۴۰۲	۳۰ آبان ۱۴۰۲	۳۰ آذر ۱۴۰۲	شاخص	منطقه
در یک سال گذشته	در سه ماه گذشته	در یک ماه گذشته						
۲۲/۴	۹/۹	۴/۶	۳,۸۷۸/۴	۴,۳۲۰/۱	۴,۵۳۸/۲	۴,۷۴۶/۸	S&P500	ایالات متحده آمریکا
۳۹/۷	۱۳/۳	۵/۴	۱۰,۷۰۹/۴	۱۳,۲۱۱/۸	۱۴,۲۰۰	۱۴,۹۶۳/۹	NASDAQ Composite	ایالات متحده آمریکا
۱۹/۹	-۳/۹	۰/۵	۳,۳۳۹/۸	۴,۱۶۸/۶	۳,۹۸۵	۴,۰۰۵/۳	DFM ¹	خاورمیانه و شمال آفریقا
-۶/۵	-۰/۴	۰/۶	۱۰,۹۹۷/۷	۱۰,۳۲۳	۱۰,۲۲۶/۴	۱۰,۲۸۵/۳	QSI ²	خاورمیانه و شمال آفریقا
۱۳/۱	۶/۱	۴/۴	۱۰,۲۷۶/۹	۱۰,۹۴۹/۴	۱۱,۱۲۹/۱	۱۱,۶۲۱/۹	Tadawul All Share ³	خاورمیانه و شمال آفریقا
۲۵/۶	۲/۳	-۰/۶	۲۶,۳۸۷/۷	۳۲,۴۰۲/۴	۳۳,۳۵۴/۱	۳۳,۱۴۰/۵	Nikkei 225	آسیای شرقی و جنوبی
-۴/۹	-۶/۸	-۴/۹	۳,۰۶۸/۴	۳,۱۳۲/۴	۳,۰۶۷/۹	۲,۹۱۸/۷	Shanghai Composite	آسیای شرقی و جنوبی
۴۵/۲	۰/۸	-۴/۵	۲,۱۱۶/۱	۳,۰۴۹/۱	۳,۲۱۸/۵	۳,۰۷۳/۶	Moex Russia	روسیه
۱۶/۹	۷/۶	۴/۵	۳,۸۷۲/۲	۴,۲۰۷/۲	۴,۳۳۱/۹	۴,۵۲۴/۹	Euro Stoxx 50	اروپا
۲/۱	۲/۷	۱/۵	۷۳,۸۳۶/۹	۷۳,۳۹۸/۸	۷۴,۲۷۰/۷	۷۵,۴۱۲/۹	Alsh ⁴	صحرای آفریقا

۱. شاخص بورس دبی

۲. شاخص بورس قطر

۳. شاخص بورس عربستان سعودی

۴. شاخص سهام آفریقای جنوبی

۱-۶- فلزات اساسی

۱-۶-۱- سنگ آهن

چین بزرگترین تولیدکننده فولاد و بزرگترین خریدار سنگ آهن در جهان است. تقریباً ۷۰ درصد از محموله‌های دریایی سنگ آهن را این کشور خریداری می‌کند.^۱ قیمت سنگ آهن در پایان آذرماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۴/۴ واحد درصد افزایش یافت و قیمت این فلز که در انتهای آبان ماه برابر با ۱۲۹/۶ دلار در هر تن بود در پایان آذرماه ۱۴۰۲ به ۱۳۵/۳ دلار رسید.

نمودار ۱-۱۸: قیمت سنگ آهن در بازار جهانی در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰ (دلار/متریک تن خشک)

منبع: tgju.org & tradingeconomics

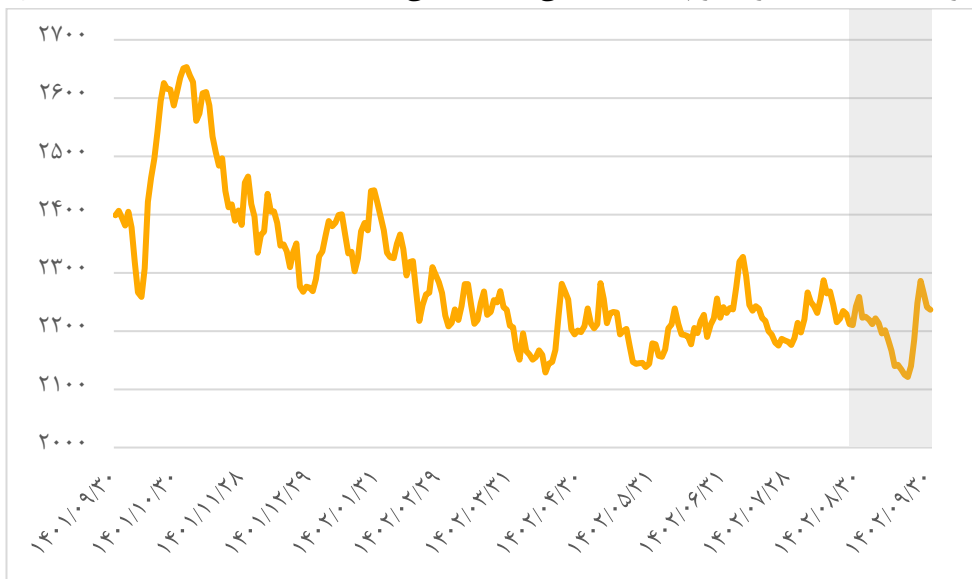
۱-۶-۲- آلومینیوم

قیمت آلومینیوم در آذرماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۱ واحد درصد کاهش یافت و از ۲,۲۵۸/۷ دلار در هر تن در پایان آبان ماه به ۲,۲۳۶/۸ دلار در پایان آذرماه رسید. همچنین قیمت این فلز در سه ماهه گذشته در حدود ۰/۲ واحد درصد و در یک سال گذشته در حدود ۶/۷ درصد کاهش را نشان داده است.

^۱. [Column: Iron ore's short-term outlook at odds with longer optimism | Reuters](#)

نمودار ۱- ۱۹: قیمت آلومینیوم در بازار جهانی در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰ (دلار/تن)

منبع: markets.businessinsider.com

۱-۶-۳ مس

مس در صنایع مختلف از جمله ساخت و ساز ساختمان (سیم کشی و لوله کشی)، تولید و انتقال برق و تولید محصولات الکترونیکی مورد استفاده قرار می‌گیرد. قیمت مس که در زمستان سال ۱۴۰۰ به بیش از ۱۰,۰۰۰ دلار در هر تن رسیده بود، در سال ۱۴۰۱ در حدود ۱۵ درصد کاهش یافت. قیمت مس در آذرماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۱/۶ واحد درصد افزایش یافت و از ۸,۳۲۳/۵ دلار در پایان آبان‌ماه به ۸,۴۵۹/۷ دلار در پایان آذرماه رسید. همچنین قیمت این فلز در سه ماهه گذشته در حدود ۳/۷ درصد و در یک سال گذشته در حدود ۱/۶ درصد افزایش را نشان داده‌است.

نمودار ۱- ۲۰: قیمت مس در بازار جهانی در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰ (دلار/تن)

منبع: markets.businessinsider.com

جدول ۱-۶: تغییرات قیمت فلزات اساسی در آذر ۱۴۰۲

تغییرات قیمت (درصد)							
در یک سال گذشته	در سه ماه گذشته	در یک ماه گذشته	۳۰ آذر ۱۴۰۱	۳۱ شهریور ۱۴۰۲	۳۰ آبان ۱۴۰۲	۳۰ آذر ۱۴۰۲	
۲۲/۲	۱۱/۳	۴/۴	۱۱۰/۷	۱۲۱/۶	۱۲۹/۶	۱۳۵/۳	سنگ آهن (دلار/متریک تن خشک)
-۶/۷	-۰/۲	-۱	۲,۳۹۸/۶	۲,۲۴۱/۲	۲,۲۵۸/۷	۲,۲۳۶/۸	آلومینیوم (دلار/تن)
۱/۶	۳/۷	۱/۶	۸,۳۲۷	۸,۱۶۱/۶	۸,۳۲۳/۵	۸,۴۵۹/۷	مس (دلار/تن)

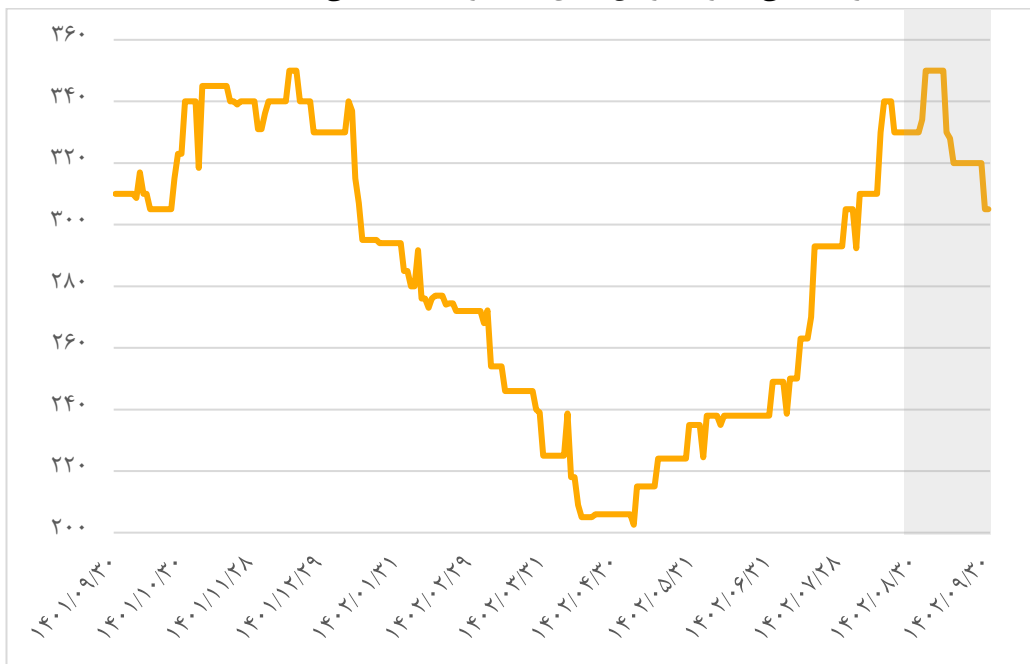
۷-۱- محصولات پتروشیمی

۱-۷-۱- متانول

متانول به عنوان یکی از محصولات استراتژیک در تولید بسیاری از محصولات نهایی مانند حلال‌ها، رنگ‌ها، پلاستیک‌ها و ضدیخ‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. تنوع مشتقات متانول و استفاده آن در صنایع مختلف، این محصول را به عنوان یک کالای استراتژیک مطرح ساخته‌است. ایران، چین، روسیه و عربستان سعودی، بزرگترین تولیدکنندگان متانول در جهان هستند. زغال سنگ و گاز طبیعی از مهم‌ترین منابع تولید متانول است. در آذرماه سال ۱۴۰۲ قیمت قرارداد آتی متانول در بورس شیکاگو (M2Tc1) نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۷/۶ درصد کاهش یافت و از ۳۳۰ دلار در پایان آبان‌ماه به ۳۰۵ دلار در پایان آذرماه ۱۴۰۲ رسید. همچنین قیمت قرارداد آتی متانول در سه ماهه گذشته در حدود ۲۸ درصد افزایش و در یک سال گذشته در حدود ۱/۶ درصد کاهش را نشان داده‌است.

نمودار ۱-۲۱: قیمت قرارداد آتی متانول^۱ (بورس کالای شیکاگو) در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰ (دلار)

منبع: Investing.com

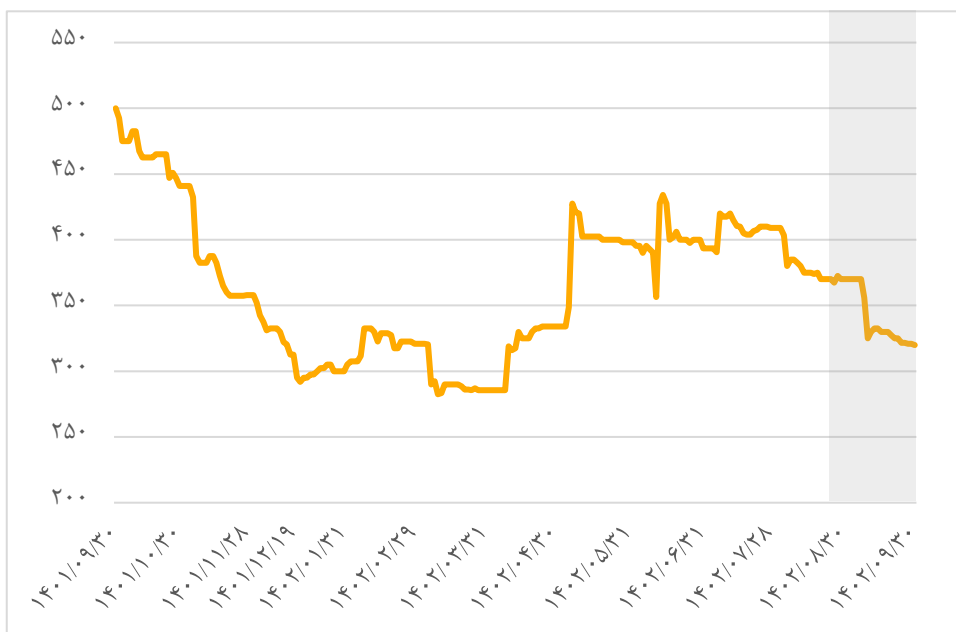
۱-۷-۲-اوره

اوره یکی از شناخته شده ترین محصولات شیمیایی تولیدشده در مجتمع های پتروشیمی است که به دلیل وجود نیتروژن در آن خود را به عنوان پر مصرف ترین کود شیمیایی جهان معرفی کرده است. ایران به دلیل داشتن ذخایر گاز طبیعی یکی از تولیدکنندگان بزرگ اوره در جهان است. تغییرات قیمت اوره می تواند هزینه تولید محصولات کشاورزی را تحت تأثیر قرار دهد. قیمت قرارداد آتی اوره در بورس شیکاگو (UMEc1) در آذرماه ۱۴۰۲ در حدود ۱۳/۵ واحد درصد کاهش یافت و از ۳۷۰ دلار در پایان آبان ماه به ۳۲۰ دلار در پایان آذرماه رسید. همچنین قیمت قرارداد آتی اوره در سه ماهه گذشته در حدود ۱۸/۷ درصد و در یک سال گذشته در حدود ۳۶ درصد کاهش را نشان داده است.

^۱. METHANOL T2 FOB RDAM ICIS FUTURES (M2Tc1)

نمودار ۱- ۲۲: قیمت قرارداد آتی اوره^۱ (بورس کالای شیکاگو) در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰ (دلار)

منبع: Investing.com

^۱. Urea Granular FOB Middle East FUTURES (UMEc1)

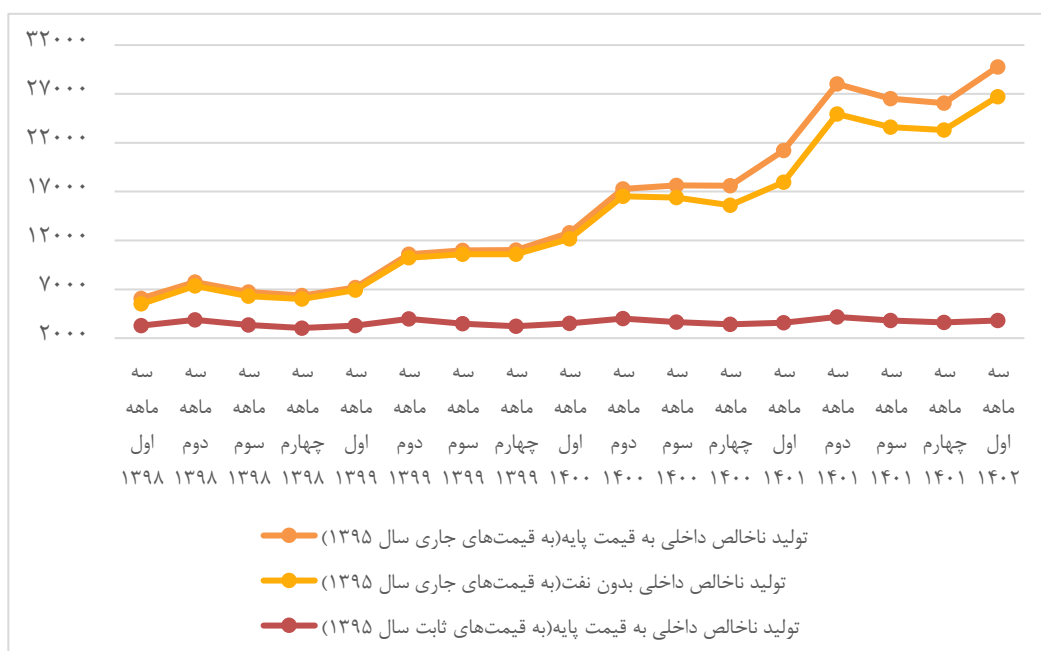
۲- تحولات اقتصادی ایران

۲-۱- حساب‌های ملی

۲-۱-۱- تولید ناخالص ملی

در میان شاخص‌های اقتصاد کلان، تولید ناخالص داخلی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. زیرا به‌عنوان مهم‌ترین شاخص عملکرد اقتصادی در تجزیه و تحلیل‌ها و ارزیابی‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی می‌نامند. بانک مرکزی در آخرین گزارش خود نماگرهای اقتصادی برای سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ را منتشر کرد. به گزارش بانک مرکزی، تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه برحسب قیمت‌های جاری (سال پایه ۱۳۹۵) در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ برابر ۲۹,۷۶۲ هزار میلیارد ریال بود. ارزش تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه برحسب قیمت‌های جاری در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ نسبت به سه ماهه چهارم سال ۱۴۰۱ برابر با ۳,۷۲۱ هزار میلیارد ریال افزایش داشت. تولید ناخالص داخلی بدون نفت هم در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ برابر ۲۶,۷۲۳ هزار میلیارد ریال بود. تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه برحسب قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ در حدود ۵/۷ درصد نسبت به سه ماهه چهارم سال ۱۴۰۱ افزایش داشت و از ۳,۵۹۷ در سه ماهه چهارم ۱۴۰۱ به ۳,۸۰۲ هزار میلیارد ریال در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ رسید. رشد تولید ناخالص داخلی با نفت به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ نسبت به سه ماهه اول سال ۱۴۰۱ در حدود ۶/۲ درصد گزارش شده‌است و رشد تولید ناخالص داخلی بدون نفت به قیمت‌های ثابت ۱۳۹۵ برابر ۵/۲ درصد گزارش شده‌است.

نمودار ۲-۱: تولید ناخالص داخلی (هزار میلیارد ریال)

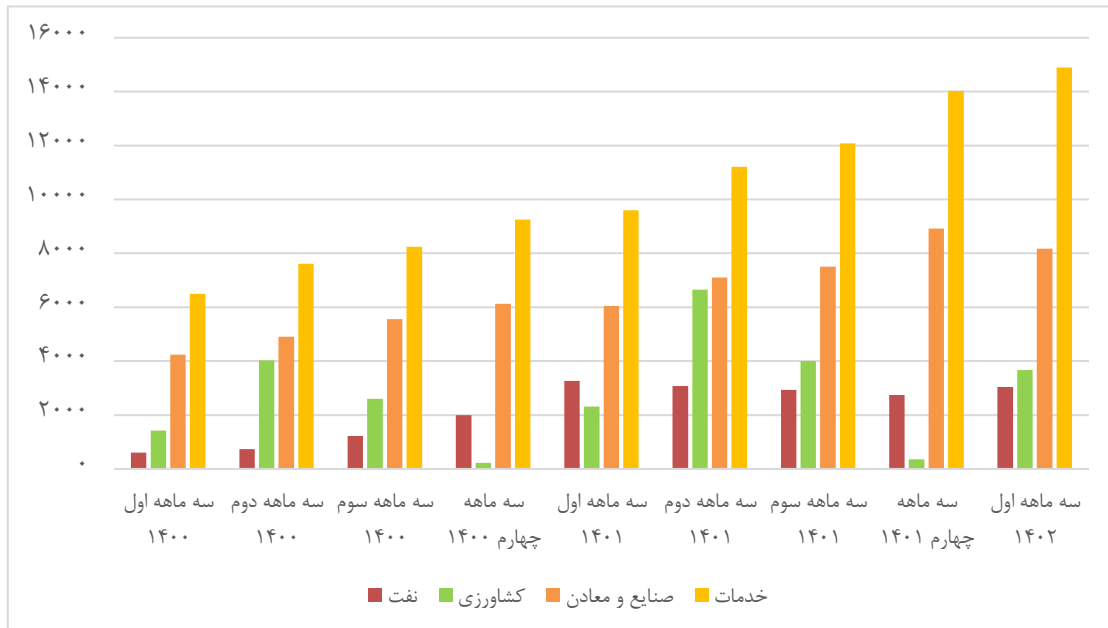

منبع: بانک مرکزی

۲-۱-۲- ارزش افزوده در بخش‌های مختلف اقتصادی

ارزش افزوده در بخش خدمات در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ به قیمت‌های جاری برابر ۱۴,۸۸۹ هزار میلیارد ریال بود. ارزش افزوده در بخش صنایع و معادن برابر ۸,۱۷۰ هزار میلیارد ریال بود. ارزش افزوده در بخش کشاورزی و نفت در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ به ترتیب برابر ۳,۶۶۴ و ۳,۰۳۸ هزار میلیارد ریال بود.

نمودار ۲-۲: ارزش افزوده در بخش‌های مختلف اقتصادی به قیمت‌های جاری (هزار میلیارد ریال)

منبع: بانک مرکزی ایران

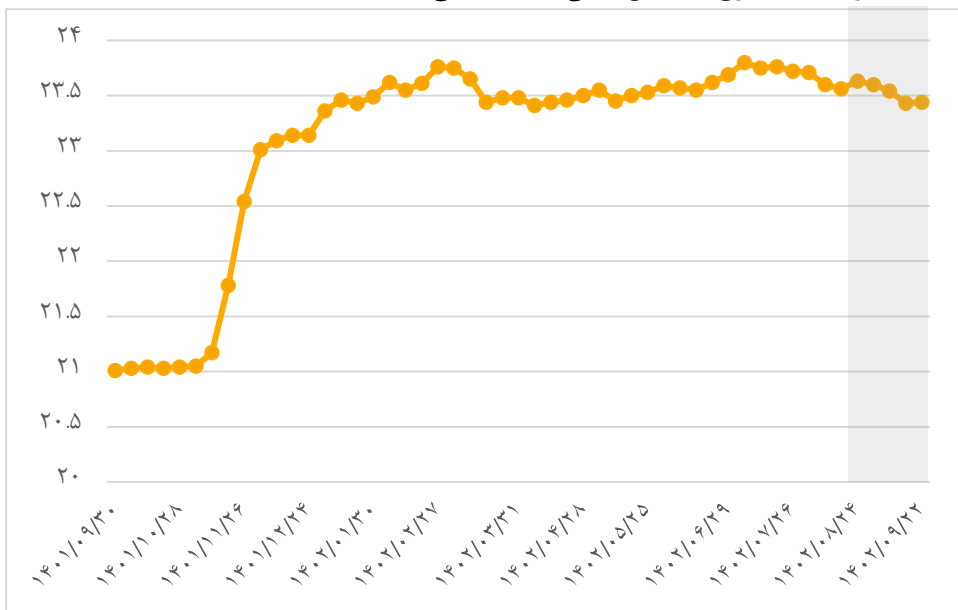
۲-۲- بازار پول

۱-۲-۲- نرخ سود بین بانکی

نرخ سود بین بانکی نرخي است که در بازار بین بانکی تعیین می‌شود و بیان‌کننده قیمت ذخایر بانکیها است که توان جهت‌دهی به نرخ‌های سود در سایر بازارها را دارد. افزایش نرخ سود بین بانکی می‌تواند هزینه خلق پول برای بانکیها را افزایش دهد. نرخ سود بین بانکی در پایان آذرماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ رشد کاهشی ۰/۸ واحد درصدی داشت و از ۲۳/۶۳ درصد در پایان آبان‌ماه به ۲۳/۴۴ درصد در پایان آذرماه رسید. این نرخ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل (آذرماه سال ۱۴۰۱) برابر با ۱/۶ واحد درصد رشد داشت.

نمودار ۲-۳: نرخ بازار بین بانکی در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰ (درصد)

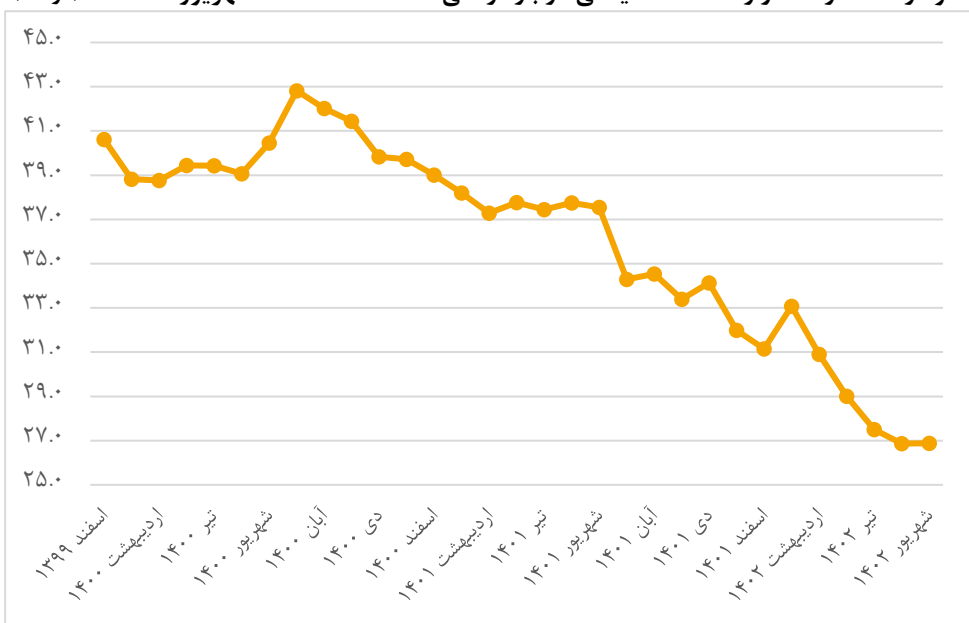
منبع: بانک مرکزی ایران

۲-۲-۲- تحولات پایه پولی و نقدینگی

نقدینگی

براساس آخرین گزارش بانک مرکزی، حجم نقدینگی در پایان شهریورماه سال ۱۴۰۲ به رقم ۷۰,۹۹۱/۲ هزار میلیارد ریال رسید که نسبت به پایان سال ۱۴۰۱ معادل ۱۲ واحد درصد رشد را نشان می‌دهد. همچنین نرخ رشد دوازده ماهه نقدینگی از ۳۷/۵ درصد در پایان شهریورماه ۱۴۰۱ طی یک روند نزولی به ۲۶/۹ درصد در پایان شهریورماه ۱۴۰۲ کاهش یافته‌است.

نمودار ۲-۴: رشد دوازده ماهه نقدینگی در بازه زمانی اسفندماه ۱۳۹۹ تا شهریورماه ۱۴۰۲ (درصد)

منبع: بانک مرکزی

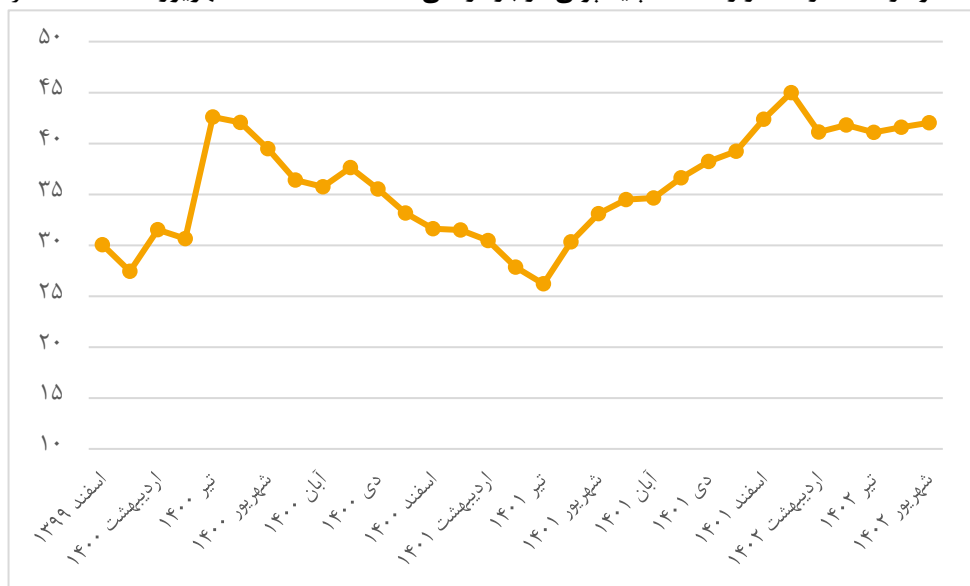
کاهش قابل ملاحظه رشد نقدینگی در سال ۱۴۰۱ و رسیدن آن به ارقام زیر ۳۰ درصد در پایان شهریورماه سال جاری حاکی از تحقق برنامه پولی تنظیم شده و توفیق بانک مرکزی در اجرای سیاست کنترل مقداری رشد ترازنامه بانکها در دوره اخیر است.

پایه پولی

براساس آخرین گزارش بانک مرکزی، پایه پولی در پایان شهریورماه سال ۱۴۰۲ رقم ۹,۸۱۱/۳ هزار میلیارد ریال را به ثبت رساند. براین اساس پایه پولی در پایان شهریورماه سال جاری رشدی معادل ۱۴/۱ درصد را نسبت به پایان سال ۱۴۰۱ تجربه کرد. درشش ماهه ابتدایی سال جاری، خالص بدهی بخش دولتی به بانک مرکزی سهمی معادل ۲۴ واحد درصد در رشد پایه پولی داشته است. عامل اصلی افزایش سهم خالص بدهی بخش دولتی به بانک مرکزی در رشد پایه پولی، کاهش سپرده‌های دولت نزد بانک مرکزی بوده است که نشان می‌دهد پرداخت‌های دولت در شش ماهه ابتدایی سال با اتکا به منابع سپرده‌ای خود صورت گرفته است. در عین حال دولت طی این مدت از تنخواه گردان خزانه استفاده نکرده است.

دیگر عامل رشد پایه پولی در پایان شهریورماه سال ۱۴۰۲، مطالبات بانک مرکزی از بانکها متأثر از افزایش اضافه برداشت بانکها از منابع بانک مرکزی بوده است که نسبت به پایان سال قبل، سهمی معادل ۱۵/۱ واحد درصد در رشد پایه پولی داشته است. همچنین خالص سایر اقلام بانک مرکزی سهمی معادل ۲/۹- واحد درصد در رشد پایه پولی در شش ماهه منتهی به پایان شهریورماه سال ۱۴۰۲ داشته است که عمدتاً متأثر از افزایش مانده اوراق بهادار ناشی از عملیات سیاست پولی بانک مرکزی و افزایش حجم ریپو(عملیات بازار باز) بوده است. این امر حکایت از سیاست پولی فعال بانک مرکزی در تأمین نقدینگی مورد نیاز بانکها و مؤسسات اعتباری دارد.

نمودار ۲-۵: رشد دوازده ماهه پایه پولی در بازه زمانی اسفندماه ۱۳۹۹ تا شهریورماه ۱۴۰۲ (درصد)

منبع: بانک مرکزی ایران

در مقابل، خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی در شش ماهه ابتدایی سال جاری سهم کاهنده در رشد پایه پولی داشته به گونه‌ای که در پایان شهریورماه سال جاری از سهمی معادل ۲۲/۱- واحد درصد در رشد پایه پولی دوره

یادشده (۱۴/۱ درصد) برخوردار بوده است. کاهش خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی در سال ۱۴۰۲ عمدتاً ناشی از فروش ارزهای خریداری شده از دولت در اواخر سال گذشته و مدیریت دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک مرکزی با فراهم کردن زمینه فروش بخشی از ارزهای غیرقابل دسترس خریداری شده در سال‌های قبل بوده است که معادل ریالی آن پیش از این به دولت پرداخت شده و در حال حاضر با مهیا شدن امکان دسترسی به این منابع، بانک مرکزی توانسته است علاوه بر تأمین نیازهای ارزی کشور از این طریق نیز اقدام به کنترل مطلوب رشد پایه پولی نماید. نرخ رشد دوازده ماهه پایه پولی از ۳۳/۱ درصد در پایان شهریورماه ۱۴۰۱ با رشد افزایشی ۸/۹ درصد به ۴۲ درصد در پایان شهریورماه ۱۴۰۲ رسید.

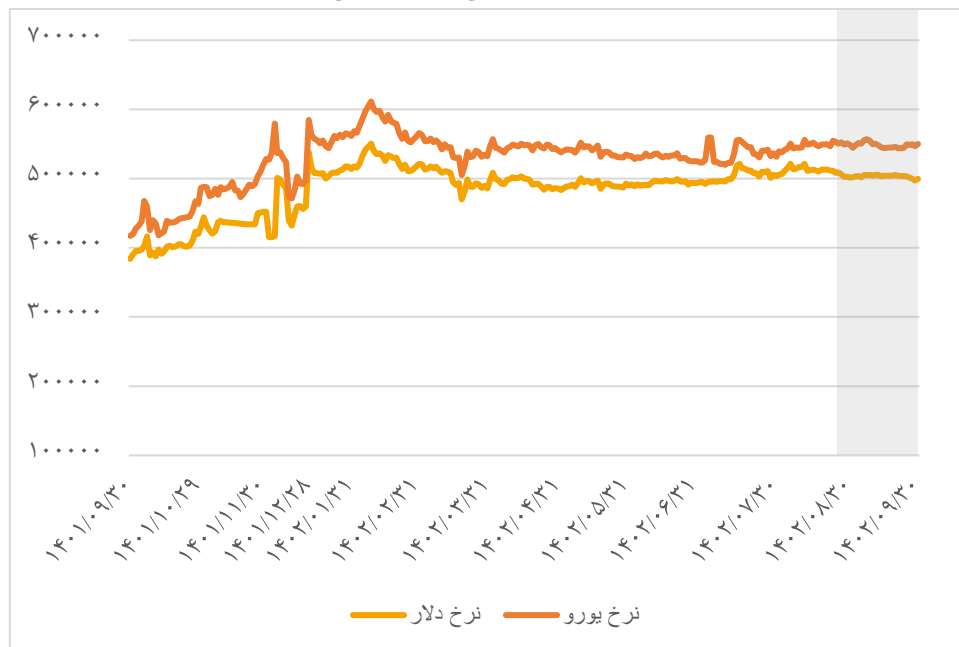
همچنین براساس آخرین گزارش بانک مرکزی، ضریب فزاینده نقدینگی نیز در پایان شهریورماه ۱۴۰۲ نسبت به پایان سال ۱۴۰۱، معادل ۱/۸ درصد کاهش یافت و به رقم ۷/۲۳۶ رسید.

۲-۳- بازار ارز و سکه

بازار ارز

در بازار آزاد نرخ دلار در آذرماه ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۰/۳ واحد درصد کاهش یافت و این نرخ در پایان این ماه به ۴۹۹,۸۰۰ ریال رسید. همچنین در بازار آزاد نرخ یورو در مقایسه با ماه قبل رشد افزایشی در حدود ۰/۲ درصدی را نشان داد و به ۵۴۹,۹۲۰ ریال رسید.

نمودار ۲-۶: روند نرخ ارز در بازار آزاد در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰ (ریال)

منبع: tgju.org

بازار سکه

در آذرماه سال ۱۴۰۲ قیمت سکه بهار آزادی نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۰/۸ واحد درصد افزایش یافت و از ۲۵۳,۹۹۰ هزار ریال در پایان آبان‌ماه به ۲۵۵,۹۶۰ هزار ریال در پایان آذرماه رسید.

نمودار ۲-۷: قیمت سکه بهار آزادی در بازه زمانی ۱۴۰۱/۹/۳۰ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰ (ریال)

منبع: tgju.org

۲-۴- بازار سرمایه

آمار کل معاملات

ارزش کل معاملات در بورس اوراق بهادار تهران در آذرماه سال ۱۴۰۲ نسبت به ماه قبل معادل با ۲۸/۱ واحد درصد افزایش یافت و برابر با ۱,۷۸۵,۶۸۹ میلیارد ریال بود. حجم کل معاملات در این ماه نسبت به ماه قبل برابر با ۳۸/۹ واحد درصد افزایش یافت و برابر با ۲۳۳,۹۹۰ میلیون سهم بود. ارزش کل معاملات در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۲ نسبت به نه ماهه نخست سال ۱۴۰۱ برابر با ۶۷/۱ واحد درصد رشد داشت.

جدول ۲-۱: آمار کل معاملات بورس اوراق بهادار تهران

تغییر (درصد)	ماهانه	ماهه		ماهانه		شرح
		۱۴۰۱	۱۴۰۲	آبان ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲	
نه ماهه	ماهانه					
۶۷/۱	۲۸/۱	۱۰,۲۱۴,۶۳۸	۱۷,۰۶۹,۸۲۸	۱,۳۹۳,۷۳۵	۱,۷۸۵,۶۸۹	ارزش کل معاملات (میلیارد ریال)
۴۱/۸	۳۸/۹	۱,۵۶۸,۲۶۴	۲,۲۲۳,۳۰۷	۱۶۸,۵۰۰	۲۳۳,۹۹۰	حجم کل معاملات (میلیون سهم)
۴۴	۱۹	۷۷,۶۹۸,۷۲۹	۱۱۱,۸۷۳,۰۵۸	۷,۷۳۶,۹۹۸	۹,۲۰۷,۱۲۲	دفعات معامله

منبع: شرکت بورس اوراق بهادار تهران

آمار معاملات به تفکیک بازارها

ارزش کل معاملات در بازار اول و دوم سهام در آذرماه ۱۴۰۲ نسبت به ماه قبل برابر با ۵۰/۸ واحد درصد افزایش یافت. در این ماه ارزش کل معاملات در بازار اول سهام نسبت به ماه قبل برابر با ۵۸/۲ واحد درصد افزایش داشت و برابر ۶۶۲,۳۰۸ میلیارد ریال بود. ارزش کل معاملات در بازار دوم سهام نیز در این ماه نسبت به ماه قبل معادل با ۳۹/۴ واحد درصد افزایش داشت و برابر با ۳۷۶,۵۲۴ میلیارد ریال بود. ارزش معاملات در بازار بدهی در این ماه نسبت به ماه قبل معادل با ۶۹/۳ واحد درصد کاهش داشت و از ۱۴۸,۸۵۶ میلیارد ریال در آبان ماه ۱۴۰۲ به ۴۵,۷۴۹ میلیارد ریال در آذرماه رسید. ارزش معاملات در بازار مشتقه و در آذرماه برابر با ۳۲/۱ واحد درصد افزایش یافت و در پایان آذرماه به ۲۶,۸۶۱ میلیارد ریال رسید. ارزش معاملات در صندوق‌های سرمایه‌گذاری در آذرماه ۱۴۰۲ برابر با ۲۵/۹ واحد درصد افزایش داشت و از ۵۳۵,۶۶۲ در پایان آبان ماه به ۶۷۴,۲۴۶ میلیارد ریال رسید.

جدول ۲-۲: ارزش کل معاملات بورس اوراق بهادار تهران به تفکیک بازارها (میلیارد ریال)

شرح	ماهانه		نه ماهه		تغییر (درصد)	
	آذر ۱۴۰۲	آبان ۱۴۰۲	۱۴۰۲	۱۴۰۱	ماهانه	نه ماهه
بازار سهام - اول و دوم	۱,۰۳۸,۸۳۲	۶۸۸,۸۷۹	۱۰,۵۸۹,۴۵۸	۶,۶۵۰,۷۵۰	۵۰/۸	۵۹/۲
بازار بدهی	۴۵,۷۴۹	۱۴۸,۸۵۶	۸۶۳,۲۷۳	۷۰۳,۴۰۲	-۶۹/۳	۲۲/۷
بازار مشتقه	۲۶,۸۶۱	۲۰,۳۳۷	۱۹۹,۱۹۷	۳۱,۳۴۱	۳۲/۱	۵۳۵/۶
صندوق های سرمایه گذاری	۶۷۴,۲۴۶	۵۳۵,۶۶۲	۵,۴۱۷,۹۰۰	۲,۸۲۹,۱۴۴	۲۵/۹	۹۱/۵

منبع: شرکت بورس اوراق بهادار تهران

شاخص های بازار سرمایه

شاخص کل (ارزش-وزنی) بورس اوراق بهادار تهران در آذرماه ۱۴۰۲ نسبت به ماه قبل برابر با ۹/۴ واحد درصد افزایش یافت و از ۲,۰۲۰,۱۵۴ واحد در پایان آبان ماه به ۲,۲۱۰,۲۱۷ واحد در پایان آذرماه ۱۴۰۲ رسید. شاخص کل هم وزن در این بازه ۸/۲ واحد درصد افزایش یافت و از ۷۰۳,۵۴۴ واحد در پایان آبان ماه به ۷۶۱,۳۵۸ واحد در آذرماه ۱۴۰۲ رسید. شاخص کل فرابورس ایران در این ماه ۶/۳ واحد درصد افزایش یافت و از ۲۵,۰۰۰ واحد در پایان آبان ماه به ۲۶,۵۸۰ واحد در پایان آذرماه ۱۴۰۲ رسید.

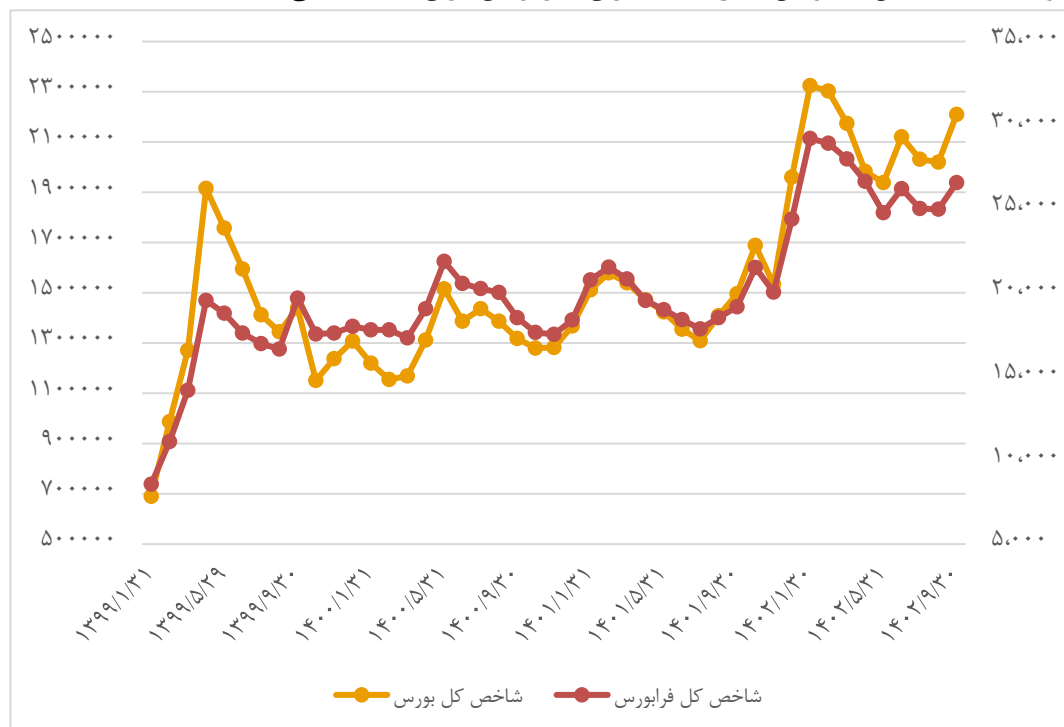
جدول ۲-۳: شاخص های بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران

شرح	آذر ۱۴۰۲		آبان ۱۴۰۲		تغییر (درصد)	
	آذر ۱۴۰۲	آبان ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۱	آبان ۱۴۰۱	ماهانه	سالانه
شاخص کل (ارزش-وزنی)	۲,۲۱۰,۲۱۷	۲,۰۲۰,۱۵۴	۱,۴۹۶,۲۰۱	۱,۴۹۶,۲۰۱	۹/۴	۴۷/۷
شاخص کل (هم وزن)	۷۶۱,۳۵۸	۷۰۳,۵۴۴	۴۴۵,۷۲۱	۴۴۵,۷۲۱	۸/۲	۷۰/۸
شاخص کل فرابورس	۲۶,۵۸۰	۲۵,۰۰۰	۱۹,۱۷۳	۱۹,۱۷۳	۶/۳	۳۸/۶

منبع: شرکت بورس اوراق بهادار تهران، شرکت فرابورس ایران

نمودار ۲- ۸: شاخص کل بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران در بازه زمانی ۱۳۹۹/۱/۳۱ تا ۱۴۰۲/۹/۳۰

منبع: شرکت بورس اوراق بهادار تهران

۲-۵- تورم و بیکاری

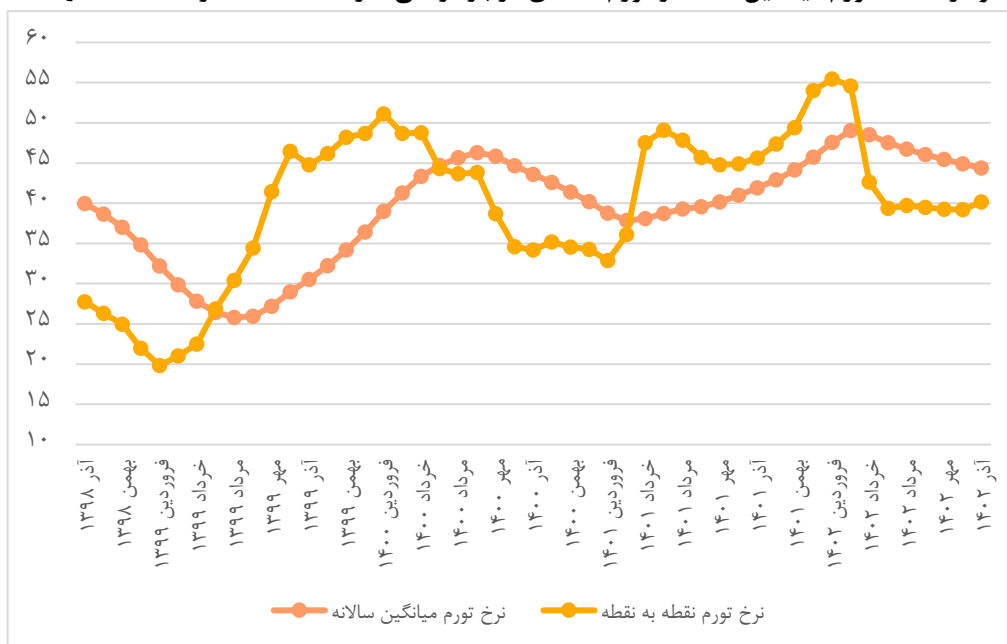
۲-۵-۱- تورم

مرکز آمار در سال ۱۴۰۲ سال پایه برای محاسبات شاخص قیمت مصرف‌کننده را از سال ۱۳۹۵ به سال ۱۴۰۰ تغییر داد. بر اساس داده‌های منتشرشده از سوی این مرکز، نرخ تورم نقطه به نقطه در آبان‌ماه ۱۴۰۲ از ۳۹/۲ درصد به ۴۰/۲ درصد در آذرماه ۱۴۰۲ رسید که با این احتساب، نرخ تورم نقطه به نقطه در آذرماه رشد افزایشی معادل ۱ واحد درصد نسبت به ماه قبل داشت. نرخ تورم نقطه به نقطه گروه عمده "خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات" با ۵ واحد درصد افزایش نسبت به ماه قبل به ۴۱/۴ درصد رسید و گروه "کالاهای غیرخوراکی و خدمات" نسبت به ماه قبل ۱/۲ درصد کاهش داشته و برابر با ۳۹/۵ درصد بود.

همچنین براساس داده‌های منتشرشده از سوی مرکز آمار روشن می‌شود که نرخ تورم دوازده ماهه منتهی به آذرماه ۱۴۰۲ برابر با ۴۴/۴ واحد درصد بود که نسبت به مدت مشابه سال قبل (آذرماه سال ۱۴۰۱) افزایشی ۲/۵ واحد درصدی داشت. همچنین نرخ تورم سالانه آذرماه ۱۴۰۲ نسبت به نرخ تورم سالانه آبان‌ماه ۱۴۰۲ رشد کاهشی ۰/۵ درصدی داشت. نرخ تورم سالانه گروه عمده "خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات" با ۱/۹ درصد کاهش نسبت به نرخ تورم سالانه آبان‌ماه ۱۴۰۲ به ۵۰/۳ درصد رسید و گروه "کالاهای غیرخوراکی و خدمات" با ۰/۱ واحد درصد افزایش نسبت به نرخ تورم سالانه ماه قبل به ۴۱/۴ درصد رسید.

نمودار ۲-۹: تورم میانگین سالانه و تورم نقطه‌ای در بازه زمانی آذرماه ۱۳۹۸ تا آذرماه ۱۴۰۲ (درصد)

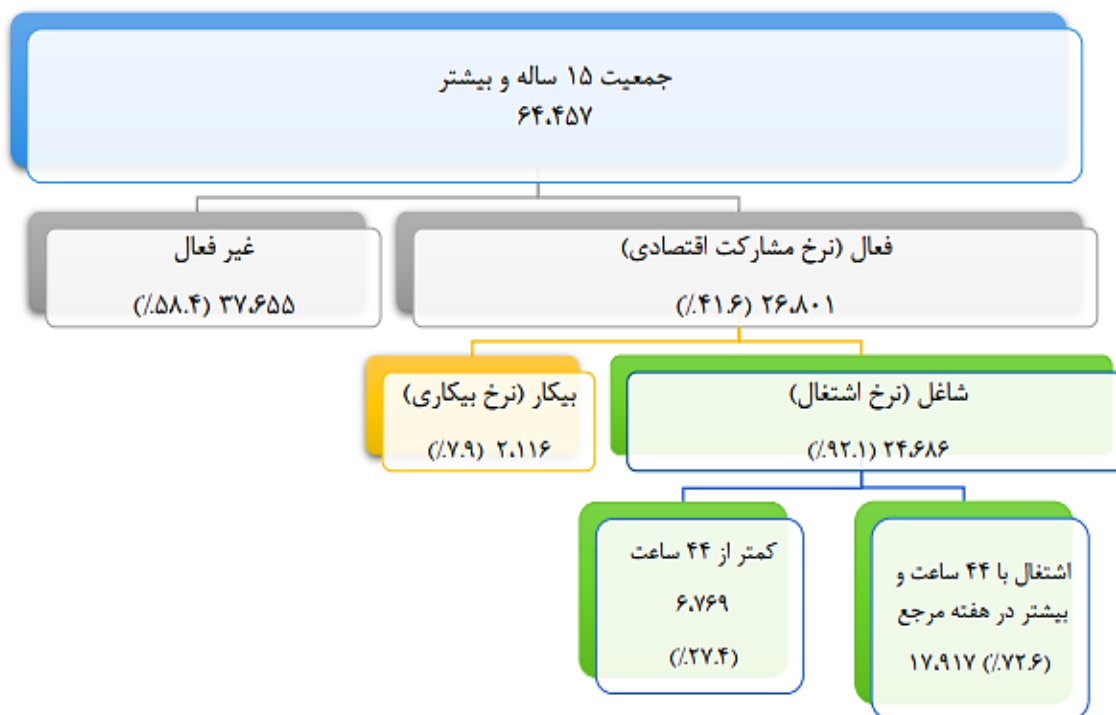

منبع: مرکز آمار ایران

۲-۵-۲- بیکاری

در مهرماه سال ۱۴۰۲، مرکز آمار آخرین گزارش خود در مورد نتایج طرح آمارگیری نیروی کار را منتشر کرد. براساس این گزارش عمده‌ترین شاخص‌های بازار کار در تابستان ۱۴۰۲ به صورت نمودار زیر ارائه شده‌است.

نمودار ۲-۱۰: شاخص‌های عمده بازار کار در تابستان سال ۱۴۰۲ (ارقام به هزار نفر)

منبع: مرکز آمار ایران

بررسی نرخ مشارکت اقتصادی (نرخ فعالیت) جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر نشان می‌دهد که ۴۱/۶ درصد جمعیت در سن کار (۱۵ ساله و بیش‌تر) از نظر اقتصادی فعال بوده‌اند، یعنی در گروه شاغلان یا بیکاران قرار گرفته‌اند. بررسی تغییرات نرخ مشارکت اقتصادی کل کشور حاکی از آن است که این شاخص نسبت به فصل مشابه در سال قبل (تابستان ۱۴۰۱) ۰/۶ درصد افزایش داشته‌است.

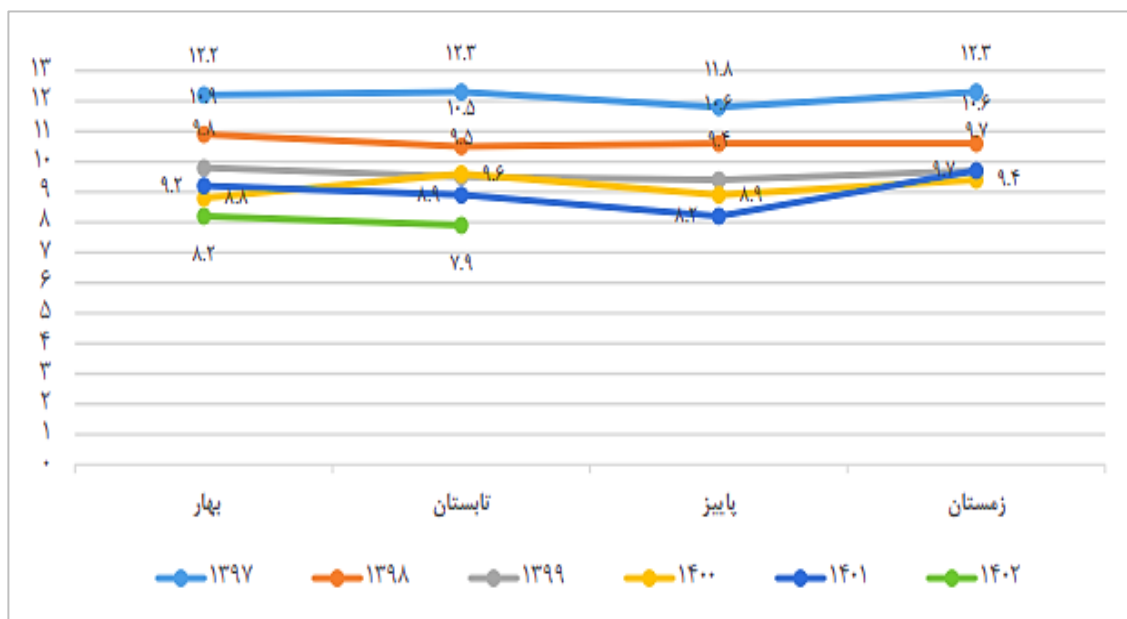
جمعیت شاغلین ۱۵ ساله و بیشتر در تابستان سال ۱۴۰۲، برابر با ۲۴ میلیون و ۶۸۶ هزار نفر بوده که نسبت به فصل مشابه سال قبل ۹۰۷ هزار نفر افزایش داشته‌است. همچنین از کل جمعیت شاغلان ۱۵ ساله و بیشتر در تابستان سال ۱۴۰۲ برابر با ۷۲/۶ درصد بیش‌تر از ۴۴ ساعت در هفته کار کرده‌اند و ۲۷/۴ درصد اشتغال کمتر از ۴۴ ساعت در هفته داشته‌اند.

بررسی اشتغال در بخش‌های عمده فعالیت اقتصادی در تابستان سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد که بخش خدمات با ۵۰/۵ درصد بیش‌ترین سهم اشتغال را به خود اختصاص داده است. در مراتب بعدی بخش‌های صنعت با ۳۴ درصد و کشاورزی با ۱۵/۵ درصد قرار دارند. سهم شاغلان بخش کشاورزی در تابستان سال ۱۴۰۲ نسبت به فصل مشابه سال قبل، ۰/۳ درصد کاهش و سهم شاغلان بخش صنعت و بخش خدمات به ترتیب ۰/۲ درصد و ۰/۱ درصد افزایش داشته‌است.

بررسی نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر نشان می‌دهد که ۷/۹ درصد از جمعیت فعال (شاغل و بیکار)، بیکار بوده‌اند. بررسی روند تغییرات نرخ بیکاری حاکی از آن است که این شاخص، نسبت به فصل مشابه در سال قبل (تابستان ۱۴۰۱)، ۱ درصد کاهش یافته‌است.

نمودار زیر شاخص نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر را برای فصول متوالی از فصل بهار ۱۳۹۷ تا فصل تابستان سال ۱۴۰۲ نمایش می‌دهد.

نمودار ۲- ۱۱: نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر در کشور در بازه زمانی بهار ۱۳۹۷ تا تابستان ۱۴۰۲ (درصد)

منبع: مرکز آمار ایران

براساس گزارش منتشرشده، در تابستان سال ۱۴۰۲ سهم جمعیت بیکار فارغ التحصیل آموزش عالی از کل بیکاران ۴۲/۸ درصد بوده است. بررسی تغییرات این شاخص نشان می‌دهد که نسبت به فصل مشابه سال قبل ۱/۹ درصد افزایش داشته است.

در تابستان سال ۱۴۰۲ سهم جمعیت شاغل فارغ التحصیل آموزش عالی از کل شاغلان ۲۶/۸ درصد بوده است. بررسی تغییرات این شاخص نشان می‌دهد که نسبت به فصل مشابه سال قبل ۰/۳ درصد افزایش یافته است.

۲-۶- تجارت خارجی و مبادلات بین الملل

در هشت ماهه نخست سال ۱۴۰۲، میزان صادرات قطعی کالاهای غیرنفتی کشور (به استثنای نفت خام، نفت کوره و نفت سفید و همچنین بدون صادرات از محل تجارت چمدانی)، بالغ بر ۹۰,۰۴۴ هزار تن و به ارزش ۳۲,۲۴۳ میلیون دلار بوده است که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، افزایشی ۲۶/۹۸ درصدی در وزن و کاهشی ۱/۶۰ درصدی در ارزش دلاری داشته است. همچنین میزان واردات کشور در این مدت، با افزایشی ۴/۳۲ درصدی در وزن و ۱۲/۳۶ درصدی در ارزش دلاری در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته، به ارقام ۲۴,۷۰۹ هزار تن و ۴۲,۱۹۹ میلیون دلار رسیده است.

جدول ۲-۴: صادرات قطعی کالاهای غیرنفتی (بدون احتساب نفت و تجارت چمدانی) و واردات طی هشت ماهه نخست سال ۱۴۰۲ و مقایسه با مدت مشابه سال قبل (۱۴۰۱)

فعالیت	هشت ماهه نخست سال ۱۴۰۲		هشت ماهه نخست سال ۱۴۰۱		درصد تغییرات نسبت به مدت مشابه سال قبل
	وزن (هزار تن)	ارزش (میلیون دلار)	وزن (هزار تن)	ارزش (میلیون دلار)	وزن
صادرات	۹۰,۰۴۴	۳۲,۲۴۳	۷۰,۹۱۲	۳۲,۷۶۹	۲۶/۹۸
واردات	۲۴,۷۰۹	۴۲,۱۹۹	۲۳,۶۸۵	۳۷,۵۵۸	-۱/۶۰

منبع: گمرک جمهوری اسلامی ایران

کشورهای عمده مقصد صادرات

طی هشت ماهه نخست سال ۱۴۰۲، بیشترین میزان صادرات کشور، به مقصد کشورهای «چین» با رقمی بالغ بر ۹,۱۵۸ میلیون دلار و سهم ۲۸/۴۰ درصد از کل ارزش صادرات، «عراق» با ۶,۰۲۳ میلیون دلار و سهم ۱۸/۶۸ درصد، «امارات متحده عربی» با ۴,۱۶۲ میلیون دلار و سهم ۱۲/۹۱ درصد، «ترکیه» با ۳,۰۲۸ میلیون دلار و سهم ۹/۳۹ درصد و کشور «هند» با ۱,۴۶۶ میلیون دلار و سهم ۴/۵۵ درصد از کل ارزش صادرات، صورت گرفته است.

کشورهای عمده طرف معامله واردات

طی هشت ماهه نخست سال ۱۴۰۲، کشور «امارات متحده عربی»، با اختصاص رقمی بالغ بر ۱۳,۰۵۴ میلیون دلار و سهمی در حدود ۳۰/۹۳ درصد از کل ارزش واردات، در جایگاه نخست کشورهای طرف معامله قرار گرفته است. همچنین کشورهای «چین» با ۱۲,۱۹۱ میلیون دلار و سهم ۲۸/۸۹ درصد، «ترکیه» با ۴,۴۴۳ میلیون دلار و سهم ۱۰/۵۳ درصد، «آلمان» با ۱,۴۲۸ میلیون دلار و سهم ۳/۳۸ درصد و «هند» با ۱,۲۴۴ میلیون دلار و سهم ۲/۹۵ درصد از کل ارزش واردات، جزو کشورهای عمده طرف معامله واردات بوده اند.

جدول ۲- ۵: مقاصد و مبادی عمده تجارت خارجی هشت ماهه نخست سال ۱۴۰۲ (درصد)

ردیف	مقاصد عمده صادراتی	سهم ارزشی از کل صادرات	ردیف	مبادی عمده وارداتی	سهم ارزشی از کل واردات
۱	چین	۲۸/۴۰	۱	امارات متحده عربی	۳۰/۹۳
۲	عراق	۱۸/۶۸	۲	چین	۲۸/۸۹
۳	امارات متحده عربی	۱۲/۹۱	۳	ترکیه	۱۰/۵۳
۴	ترکیه	۹/۳۹	۴	آلمان	۳/۳۸
۵	هند	۴/۵۵	۵	هند	۲/۹۵

منبع: گمرک جمهوری اسلامی ایران

۳- جمع‌بندی

اقتصاد جهان

- در آذرماه سال ۱۴۰۲، توقف روند افزایش نرخ بهره از سوی فدرال رزرو آمریکا بر قیمت طلا تأثیر گذاشت و باعث شد تا قیمت این فلز گرانبها در محدوده‌ای در نوسان باشد. همچنین فدرال رزرو اعلام کرد که احتمال کاهش نرخ بهره در سال ۲۰۲۴ میلادی وجود دارد. پایین آمدن نرخ بهره، شاخص دلار را تحت تأثیر منفی قرار داده و تقاضا برای خرید طلا را افزایش می‌دهد. در مجموع و در آذرماه سال ۱۴۰۲ قیمت اونس طلا در بازارهای جهانی برابر با ۱/۷ واحد درصد افزایش یافت و از ۲,۰۰۶/۶ دلار در پایان آبان‌ماه به ۲,۰۴۱/۷ دلار در پایان آذرماه رسید.
- در آذرماه سال ۱۴۰۲، تولیدکنندگان نفت اوپک پلاس به رهبری عربستان سعودی و روسیه در ۳۶ امین نشست خود که در ۳۰ نوامبر ۲۰۲۳ برگزار شد، با کاهش داوطلبانه تولید نفت گروهی در حدود ۲ میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه در روز برای فصل اول سال ۲۰۲۴ موافقت کردند. این کاهش‌های داوطلبانه براساس سطح تولید مورد انتظار (که در ۳۵ امین نشست اوپک پلاس تصویب شده بود) صورت خواهد پذیرفت. به طور کلی رقم یادشده کمتر از میزانی بود که سرمایه‌گذاران قبل از نشست اوپک انتظار داشتند. لذا قیمت نفت بعد از این اجلاس با کاهش مواجه شد. افزون بر این در آذرماه سال ۱۴۰۲ تشدید بحران بازار مسکن در چین و رشد آهسته بخش صنعت در این کشور نیز بر قیمت نفت تأثیر گذاشت. از سوی دیگر نگرانی درمورد اختلال در تجارت جهانی و تنش‌های ژئوپلیتیکی در خاورمیانه به دنبال حمله یمن به کشتی‌ها در دریای سرخ منجر به افزایش قیمت نفت شد. در مجموع قیمت نفت در آذرماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان آبان‌ماه کاهش یافت و قیمت برنت، WTI و آپک به ترتیب از ۸۲/۴، ۷۸/۴ و ۸۴/۸ دلار در پایان آبان‌ماه ۱۴۰۲ به ۸۰/۷، ۷۳/۶ و ۸۰/۸ دلار در پایان آذرماه رسید.
- قیمت گاز طبیعی در اتحادیه اروپا و در آذرماه با کاهش ۰/۶ واحد درصد نسبت به آبان‌ماه به حدود ۱۴/۵ دلار در هر میلیون واحد حرارتی بریتانیا رسید. قیمت گاز طبیعی در ایالات متحده آمریکا (هنری هاب) هم در این ماه با کاهش ۹/۴ واحد درصدی نسبت به ماه قبل از ۲/۹۹ دلار در آبان‌ماه به ۲/۷۱ دلار در هر میلیون واحد حرارتی بریتانیا در آذرماه رسید.
- شاخص دلار در آذرماه سال ۱۴۰۲ نسبت به آبان‌ماه ۱۴۰۲ در حدود ۱/۷ واحد درصد کاهش یافت و از ۱۰۳/۶ واحد در پایان آبان‌ماه به ۱۰۱/۸ واحد در پایان آذرماه رسید.
- قیمت بیت‌کوین به عنوان شناخته‌شده‌ترین رمز ارز در آذرماه سال ۱۴۰۲ در حدود ۲۲/۵ واحد درصد افزایش یافت. توقف افزایش نرخ بهره در این ماه و احتمال کاهش آن در سال ۲۰۲۴ میلادی بر قیمت بیت‌کوین تأثیر گذاشت. همچنین خوش‌بینی نسبت به تصویب کمیسیون بورس و اوراق بهادار ایالات متحده در ماه ژانویه ۲۰۲۴ میلادی مبنی بر راه‌اندازی اولین صندوق قابل معامله برای بیت‌کوین بر قیمت این ارز مجازی

تأثیر گذاشت. بنابراین قیمت بیت‌کوین که در پایان آبان‌ماه ۱۴۰۲ برابر ۳۵,۸۱۴ دلار بود در پایان آذرماه ۱۴۰۲ به ۴۳,۸۶۶ دلار رسید.

- عوامل مختلفی بازارهای سرمایه در جهان را در آذرماه سال ۱۴۰۲ تحت تأثیر قرار داد. براساس آخرین داده‌های منتشرشده در ایالات متحده آمریکا شاخص قیمت مصرف‌کننده در ماه نوامبر سال ۲۰۲۳ میلادی نسبت به مدت مشابه سال قبل (ماه نوامبر ۲۰۲۲) برابر با ۳/۱ درصد افزایش یافت که کمتر از نرخ تورم سالانه ۳/۲ درصدی ماه اکتبر ۲۰۲۳ بود. بدین ترتیب نرخ تورم سالانه مصرف‌کننده در ماه نوامبر ۲۰۲۳ رشد کاهشی ۰/۱ درصدی را نسبت به ماه قبل ثبت کرد. اما نرخ تورم ماهانه نوامبر ۲۰۲۳ نسبت به ماه اکتبر ۲۰۲۳ معادل ۰/۱ درصد افزایش یافت. از سوی دیگر نرخ بیکاری آمریکا از ۳/۹ درصد در ماه اکتبر ۲۰۲۳ به ۳/۷ درصد در نوامبر ۲۰۲۳ کاهش یافت که پایین‌تر از انتظارات ۳/۹ درصدی بازار و کمترین مقدار از ماه ژانویه ۲۰۲۳ بود. این کاهش نرخ بیکاری همراه با افزایش نرخ مشارکت اقتصادی (از ۶۲/۷ درصد ماه اکتبر به ۶۲/۸ درصد ماه نوامبر) و تعداد شاغلان بود و حاکی از وضعیت مطلوب بازار کار آمریکا دارد. فدرال رزرو (بانک مرکزی آمریکا) در آخرین نشست خود در آذرماه ۱۴۰۲، نرخ بهره را بدون تغییر در سطح ۵/۵ درصد ثابت نگه داشت. در این راستا آقای پاول رییس فدرال رزرو به منظور دستیابی به نرخ تورم ۲ درصدی یک افزایش دیگر نرخ بهره را محتمل دانست و پس از آن بیان کرد که نرخ بهره در سال ۲۰۲۴ میلادی به تدریج کاهش می‌یابد. رییس فدرال رزرو در نظر گرفتن وضعیت اشتغال و رشد اقتصادی را در زمان تصمیم‌گیری در خصوص تغییرات نرخ بهره حایز اهمیت دانست. در مجموع شاخص S&P500 در پایان آذرماه ۱۴۰۲ در حدود ۴/۶ واحد درصد نسبت به پایان ماه قبل افزایش یافت و از ۴,۵۳۸ واحد در پایان آبان‌ماه به ۴,۷۴۷ واحد در پایان آذرماه ۱۴۰۲ رسید. شاخص مرکب نزدک هم در این بازه در حدود ۵/۴ واحد درصد افزایش یافت و از ۱۴,۲۰۰ واحد در پایان آبان‌ماه به ۱۴,۹۶۴ واحد در پایان آذرماه سال ۱۴۰۲ رسید. براساس آخرین داده‌های منتشرشده، شاخص قیمت مصرف‌کننده منطقه یورو در ماه نوامبر سال ۲۰۲۳ میلادی نسبت به مدت مشابه سال قبل ۲/۴ درصد رشد کرد که کمتر از مقدار نرخ تورم سالانه ۲/۹ درصدی ماه اکتبر ۲۰۲۳ بود. بدین ترتیب نرخ تورم سالانه مصرف‌کننده در ماه نوامبر ۲۰۲۳ رشد کاهشی ۰/۵ درصدی را نسبت به ماه قبل ثبت کرد. نرخ بیکاری در منطقه یورو در ماه نوامبر ۲۰۲۳ میلادی همانند ۹ ماه متوالی قبل (از ماه مارس ۲۰۲۳ تا ماه نوامبر ۲۰۲۳) در سطح ۶/۵ درصد ثابت باقی ماند. برطبق آخرین صورتجلسه بانک مرکزی اروپا در آذرماه ۱۴۰۲، این بانک نرخ بهره را در سطح ۴/۵ درصد ثابت نگه داشت. در مجموع و در آذرماه ۱۴۰۲ شاخص استاکس (که ۵۰ سهم از ۱۱ کشور عضو اتحادیه اروپا را پوشش می‌دهد) در حدود ۴/۵ واحد درصد نسبت به پایان ماه قبل افزایش یافت و از ۴,۳۳۱/۹ واحد در پایان آبان‌ماه به ۴,۵۲۴/۹ واحد در پایان آذرماه ۱۴۰۲ رسید. بازارهای سهام ژاپن در آذرماه سال ۱۴۰۲ در بحبوحه محرک‌های رشد اقتصاد چین و توقف افزایش نرخ بهره از سوی فدرال رزرو آمریکا با نوسانات شاخص‌های سهام مواجه شدند. براساس آخرین داده‌های منتشرشده، نرخ تورم سالانه هسته (بدون لحاظ قیمت مواد غذایی و انرژی) در ماه نوامبر ۲۰۲۳ میلادی نسبت به ماه قبل برابر با ۰/۴ واحد درصد کاهش یافت و از ۲/۹ درصد در ماه اکتبر ۲۰۲۳ میلادی

به ۲/۵ درصد در ماه نوامبر ۲۰۲۳ رسید. با توجه به اینکه نرخ تورم در این کشور بالاتر از نرخ تورم هدف ۲ درصدی قرار دارد، این انتظار وجود داشت که بانک مرکزی ژاپن در ماه دسامبر سال ۲۰۲۳ میلادی سیاست افزایش نرخ بهره را به کارگیرد اما بانک مرکزی ژاپن نرخ بهره کوتاه‌مدت را در سطح ۰/۱- درصد ثابت نگه داشت. در این راستا رییس بانک مرکزی ژاپن اعلام کرد که با توجه به اینکه افزایش دستمزدها کمتر از افزایش قیمت‌ها است لذا تورم پایدار هنوز مشاهده نشده‌است. اظهارات وی سبب شد تا انتظارات افزایش نرخ بهره در کوتاه‌مدت به تعویق بیفتد. همچنین براساس آخرین داده‌های منتشرشده سود اوراق قرضه ۱۰ ساله دولت ژاپن از ۰/۷۷ درصد در ماه نوامبر سال ۲۰۲۳ میلادی به ۰/۶۲ درصد در ماه دسامبر ۲۰۲۳ رسید. در مجموع شاخص نیکی از ۳۳,۳۵۴/۱ واحد در انتهای آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ به ۳۳,۱۴۰/۵ واحد در پایان آذرماه رسید و در حدود ۰/۶ واحد درصد کاهش یافت. اقتصاد چین آنگونه که انتظار می‌رفت، نتوانست از بحران دوران کرونا خارج شود و نگرانی‌هایی در میان سرمایه‌گذاران ایجاد کرد. براساس آخرین داده‌های منتشرشده، سرمایه‌گذاری دارایی‌های ثابت چین در ۱۱ ماهه اول سال ۲۰۲۳ با ۲/۹ درصد رشد سالانه به ۴۶/۰۷ تریلیون یوان رسید که اندکی پایین‌تر از انتظارات ۳ درصدی بازار بود. سرمایه‌گذاری در بخش‌های کارخانه‌ای و معدن به ترتیب رشد ۶/۲ و ۱/۳ درصدی را در این دوره داشتند. با این حال، سرمایه‌گذاری در بخش املاک و مستغلات نیز افت ۹/۴ درصدی را ثبت کرد. تولید صنعتی چین در ماه نوامبر ۲۰۲۳ نسبت به مدت مشابه سال قبل ۶/۶ درصد افزایش یافت که بالاتر از انتظارات ۴/۶ درصدی بازار بود. نرخ بیکاری شهری چین برای سومین ماه متوالی در نوامبر ۲۰۲۳ در سطح ۵ درصد ثابت ماند. سیاست پولی بانک خلق چین از سال ۲۰۲۰ میلادی همواره انبساطی بوده و با توجه به وضعیت نامناسب تقاضا در این کشور، می‌توان انتظار داشت که بانک خلق چین به تداوم و حتی تشدید سیاست‌های انبساطی در ماه‌های آتی ادامه دهد. براساس آخرین داده‌های منتشرشده، عرضه وام‌های جدید و تأمین مالی جامعه در ماه نوامبر ۲۰۲۳ میلادی نسبت به ماه قبل افزایش یافت و به ترتیب به سطح ۱,۰۹۰ میلیارد یوان و ۲۴,۵۰۰ میلیارد یوان رسید. با این حال، رشد نقدینگی نسبت به ماه گذشته کاهش بود و به ۱۰ درصد رسید که کمتر از انتظارات ۱۰/۱ درصدی بازار بود. در مجموع و در آذرماه سال ۱۴۰۲ شاخص مرکب شانگهای نسبت به پایان ماه قبل برابر با ۴/۹ واحد درصد کاهش یافت و از ۳,۰۶۸ واحد در پایان آبان‌ماه به ۲,۹۱۹ واحد در پایان آذرماه ۱۴۰۲ رسید.

- قیمت سنگ‌آهن در پایان آذرماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۴/۴ واحد درصد افزایش یافت و قیمت این فلز که در انتهای آبان‌ماه برابر با ۱۲۹/۶ دلار در هر تن بود در پایان آذرماه ۱۴۰۲ به ۱۳۵/۳ دلار رسید. قیمت آلومینیوم در آذرماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۱ واحد درصد کاهش یافت و از ۲,۲۵۸/۷ دلار در هر تن در پایان آبان‌ماه به ۲,۲۳۶/۸ دلار در پایان آذرماه رسید. قیمت مس در آذرماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۱/۶ واحد درصد افزایش یافت و از ۸,۳۲۳/۵ دلار در پایان آبان‌ماه به ۸,۴۵۹/۷ دلار در پایان آذرماه رسید.
- قیمت قرارداد آتی متانول در بورس شیکاگو (M2Tc1) در آذرماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۷/۶ درصد کاهش یافت و از ۳۳۰ دلار در پایان آبان‌ماه به ۳۰۵ دلار در پایان

آذرماه ۱۴۰۲ رسید. قیمت قرارداد آتی اوره در بورس شیکاگو (UMEC1) در آذرماه ۱۴۰۲ در حدود ۱۳/۵ واحد درصد کاهش یافت و از ۳۷۰ دلار در پایان آبان‌ماه به ۳۲۰ دلار در پایان آذرماه رسید.

اقتصاد ایران

- بانک مرکزی در آخرین گزارش خود نماگرهای اقتصادی برای سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ را منتشر کرد. به گزارش بانک مرکزی، تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه برحسب قیمت‌های جاری (سال پایه ۱۳۹۵) در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ برابر ۲۹,۷۶۲ هزار میلیارد ریال بود. ارزش تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه برحسب قیمت‌های جاری در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ نسبت به سه ماهه چهارم سال ۱۴۰۱ برابر با ۳,۷۲۱ هزار میلیارد ریال افزایش داشت. تولید ناخالص داخلی بدون نفت هم در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ برابر ۲۶,۷۲۳ هزار میلیارد ریال بود. تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ در حدود ۵/۷ درصد نسبت به سه ماهه چهارم سال ۱۴۰۱ افزایش داشت و از ۳,۵۹۷ در سه ماهه چهارم ۱۴۰۱ به ۳,۸۰۲ هزار میلیارد ریال در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ رسید. رشد تولید ناخالص داخلی با نفت به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ نسبت به سه ماهه اول سال ۱۴۰۱ در حدود ۶/۲ درصد گزارش شده‌است و رشد تولید ناخالص داخلی بدون نفت به قیمت‌های ثابت ۱۳۹۵ برابر ۵/۲ درصد گزارش شده‌است. همچنین به گزارش بانک مرکزی، ارزش افزوده در بخش خدمات در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ به قیمت‌های جاری برابر ۱۴,۸۸۹ هزار میلیارد ریال بود. ارزش افزوده در بخش صنایع و معادن برابر ۸,۱۷۰ هزار میلیارد ریال بود. ارزش افزوده در بخش کشاورزی و نفت در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ به ترتیب برابر ۳,۶۶۴ و ۳,۰۳۸ هزار میلیارد ریال بود.
- براساس آخرین اطلاعات منتشرشده از سوی بانک مرکزی، نرخ سود بین‌بانکی در پایان آذرماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ رشد کاهشی ۰/۸ واحد درصدی داشت و از ۲۳/۶۳ درصد در پایان آبان‌ماه به ۲۳/۴۴ درصد در پایان آذرماه رسید. این نرخ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل (آذرماه سال ۱۴۰۱) برابر با ۱/۶ واحد درصد رشد داشت.
- براساس آخرین گزارش بانک مرکزی، حجم نقدینگی در پایان شهریورماه سال ۱۴۰۲ به رقم ۷۰,۹۹۱/۲ هزار میلیارد ریال رسید که نسبت به پایان سال ۱۴۰۱ معادل ۱۲ واحد درصد رشد را نشان می‌دهد. همچنین نرخ رشد دوازده ماهه نقدینگی از ۳۷/۵ درصد در پایان شهریورماه ۱۴۰۱ طی یک روند نزولی به ۲۶/۹ درصد در پایان شهریورماه ۱۴۰۲ کاهش یافته‌است.
- در بازار آزاد نرخ دلار در آذرماه ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۰/۳ واحد درصد کاهش یافت و این نرخ در پایان این‌ماه به ۴۹۹,۸۰۰ ریال رسید. همچنین در بازار آزاد نرخ یورو در مقایسه با ماه قبل رشد افزایشی در حدود ۰/۲ درصدی را نشان داد و به ۵۴۹,۹۲۰ ریال رسید.

- در آذرماه سال ۱۴۰۲ قیمت سکه بهار آزادی نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۰/۸ واحد درصد افزایش یافت و از ۲۵۳,۹۹۰ هزار ریال در پایان آبان‌ماه به ۲۵۵,۹۶۰ هزار ریال در پایان آذرماه رسید.
- ارزش کل معاملات در بورس اوراق بهادار تهران در آذرماه سال ۱۴۰۲ نسبت به ماه قبل معادل ۲۸/۱ واحد درصد افزایش یافت و برابر با ۱,۷۸۵,۶۸۹ میلیارد ریال بود. حجم کل معاملات در این ماه نسبت به ماه قبل برابر با ۳۸/۹ واحد درصد افزایش یافت و برابر با ۲۳۳,۹۹۰ میلیون سهم بود. ارزش کل معاملات در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۲ نسبت به نه ماهه نخست سال ۱۴۰۱ برابر با ۶۷/۱ واحد درصد رشد داشت.
- شاخص کل (ارزش-وزنی) بورس اوراق بهادار تهران در آذرماه ۱۴۰۲ نسبت به ماه قبل برابر با ۹/۴ واحد درصد افزایش یافت و از ۲,۰۲۰,۱۵۴ واحد در پایان آبان‌ماه به ۲,۲۱۰,۲۱۷ واحد در پایان آذرماه ۱۴۰۲ رسید. شاخص کل هم‌وزن در این بازه ۸/۲ واحد درصد افزایش یافت و از ۷۰۳,۵۴۴ واحد در پایان آبان‌ماه به ۷۶۱,۳۵۸ واحد در آذرماه ۱۴۰۲ رسید. شاخص کل فرابورس ایران در این ماه ۶/۳ واحد درصد افزایش یافت و از ۲۵,۰۰۰ واحد در پایان آبان‌ماه به ۲۶,۵۸۰ واحد در پایان آذرماه ۱۴۰۲ رسید.
- مرکز آمار در سال ۱۴۰۲ سال پایه برای محاسبات شاخص قیمت مصرف‌کننده را از سال ۱۳۹۵ به سال ۱۴۰۰ تغییر داد. بر اساس داده‌های منتشرشده از سوی این مرکز، نرخ تورم نقطه به نقطه در آبان‌ماه ۱۴۰۲ از ۳۹/۲ درصد به ۴۰/۲ درصد در آذرماه ۱۴۰۲ رسید که با این احتساب، نرخ تورم نقطه به نقطه در آذرماه رشد افزایشی معادل ۱ واحد درصد نسبت به ماه قبل داشت. نرخ تورم نقطه به نقطه گروه عمده "خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات" با ۵ واحد درصد افزایش نسبت به ماه قبل به ۴۱/۴ درصد رسید و گروه "کالاهای غیرخوراکی و خدمات" نسبت به ماه قبل ۱/۲ درصد کاهش داشته و برابر با ۳۹/۵ درصد بود. همچنین نرخ تورم دوازده ماهه منتهی به آذرماه ۱۴۰۲ برابر با ۴۴/۴ واحد درصد بود که نسبت به مدت مشابه سال قبل (آذرماه سال ۱۴۰۱) افزایشی ۲/۵ واحد درصدی داشت.
- در مهرماه سال ۱۴۰۲، مرکز آمار آخرین گزارش خود در مورد نتایج طرح آمارگیری نیروی کار را منتشر کرد. براساس این گزارش در تابستان سال ۱۴۰۲، نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر برابر با ۷/۹ درصد بوده‌است. بررسی روند تغییرات نرخ بیکاری حاکی از آن است که این شاخص، نسبت به فصل مشابه در سال قبل (تابستان ۱۴۰۱)، ۱ درصد کاهش یافته‌است.
- در هشت ماهه نخست سال ۱۴۰۲، میزان صادرات قطعی کالاهای غیرنفتی کشور (به استثنای نفت خام، نفت کوره و نفت سفید و همچنین بدون صادرات از محل تجارت چمدانی)، بالغ بر ۹۰,۰۴۴ هزار تن و به ارزش ۳۲,۲۴۳ میلیون دلار بوده‌است که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، افزایشی ۲۶/۹۸ درصدی در وزن و کاهش ۱/۶۰ درصدی در ارزش دلاری داشته‌است.

همچنین میزان واردات کشور در این مدت، با افزایشی ۴/۳۲ درصدی در وزن و ۱۲/۳۶ درصدی در ارزش دلاری در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته، به ارقام ۲۴،۷۰۹ هزار تن و ۴۲،۱۹۹ میلیون دلار رسیده است.